

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

17e jaargang

nummer 10

December 2017

KERKBEHEER

Ook dit is 'veilige kerk'
in gesprek met Lenny van den Brink

Asbest 2024

Afscheid Willem Roseboom
"Het is goed zo"

van hoogevest architecten

bureau voor
architectuur
en restauratie

bureau voor
consultancy

bureau voor
architectuurhistorie
kariatiden

Links de Zuiderkerk in Enkhuizen met een nieuw ontworpen kerkcentrum. Rechts de Sint-Joriskerk in Amersfoort met nieuw ingebouwd meubel.

meer info op www.vanhoogevest.nl

Foto's Frank Hanswijk

Optimaal sparen? SKG!

Gemeenten en kerken die behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland kunnen bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer sparen, lenen en hun betalingsverkeer regelen. Bovendien biedt SKG Online u de mogelijkheid digitaal betalingen te verrichten. SKG werkt zonder winst oogmerk. Met gunstige rentepercentages en lage kosten voor betalingsverkeer.

Want ons motto is: *Geld van de kerk voor de kerk!*

www.skggouda.nl

KERKBEHEER

INHOUD

Voorzitterskolom Checks & balances	5
Vraag van de kerkrentmeester Privacy en Kerk-TV	6
Rectificatie artikel 'BTW op aanschaf zonnepanelen terugvragen'	7
Oprichting SBKG Midden- en Oost Nederland	7
Opinie Welke kant moet het op met de pastorie	8
Interview Ook dit is 'veilige kerk'	9
Mercer/ Marsh-VKB Awards 2017 PG Weert - Budel	12
Maandelijks cartoon	13
Kalender voor kerkrentmeester	13
Expertmeeting rond de dilemma's van investeren in kerkelijke vernieuwing	14
Asbest 2024	16
De orgelbank	17
VKB Partner Mondial Aad de Wit Verhuizingen	18
Actueel	20
Kosters in beeld	21
Agenda	23
Agenda Kerkbalans	23
Producten	23
In dienst van de kerk Bouwkundige	25
Het kerkinterieur op de schop	26
Interview Afscheid Willem Roseboom	28
Nieuws uit de provincies	31
Kennismaken met: Piet van den Boogaart	32
VKB 'jong' Jonathan Kuiper	33
Onderscheidingen van de VKB	34
PKN Onderscheidingen	35
Kerkvoogden onder staatstoezicht	37

Oud en nieuw

Het einde van het jaar is alweer in zicht. Afgelopen jaar zijn we gestart met de vernieuwingen van dit blad. In mei jl. verscheen de eerste uitgave van, zoals wij het hier noemen, Kerkbeheer nieuwe stijl. En de reacties (die ons bereiken) zijn positief. Tijdens de afgelopen redactieraad is dan ook besloten om op deze manier verder te gaan. Uiteraard zijn er nog wel een aantal verbeterpunten, maar dat hoort thuis onder het kopje 'goede voornemens'.

In deze uitgave blikken we terug. We nemen afscheid van een 'oud' bestuurder en maken kennis met zijn opvolger, de 'nieuwe' secretaris. Deze secretaris, de heer Piet van den Boogaart, is tevens ook de voorzitter van de redactieraad. Tijdens zijn eerste bijeenkomst van de redactieraad kon hij direct aan de slag met de jaarplanning van 2018. Met thema's als bijvoorbeeld ICT & kerk, vrijwilligers en vermogensbeheer, belooft het weer een mooi jaar te worden.

We zien er naar uit om het komende jaar tien boeiende uitgaven te maken. Alvast een gezegend nieuwjaar toegewenst.

Mariëtte van Ooijen
Eindredacteur

Colofon

Dagelijks bestuur VKB

Mr. P.A. de Lange, Piershil, voorzitter
Drs. C. de Raadt, Bodegraven, vice-voorzitter
Mr. P. van den Boogaart, secretaris en 2e penningmeester
Drs. H. van der Wal, Heino, 2e secretaris
Drs. H. van der Burg, Bedum, penningmeester
Ir. B.P. de Wit RTD, Sprang-Capelle, lid
G. Koffeman, Oudewater, lid
W.G. Roseboom, Nieuwegein, lid

Ereleden

D.G. Bijl en drs. G. van Soest

Redactie

J.M. Aarnoudse, hoofdredacteur,
M. van Ooijen, eindredacteur, A. van Bergeijk, N.J.M. de Jong en E. van Rijssen

Redactieraad

P. van den Boogaart, voorzitter,
J.C. Riemersma, dr. M. van der Meulen
en M. Nieboer

Centraal Bureau

Nicolaas Maessingel 271D,
3311 KS Dordrecht
E-mail: info@kerkrentmeester.nl
Tel. 078 - 639 36 66
Website: www.kerkrentmeester.nl

Postadres administratie en redactie

Postbus 176, 3300 AD Dordrecht

Abonnementen

Abonnementsprijs per jaar voor leden
van de VKB: 1 t/m 5 abonnementen

€ 25,- per abonnement; 6 t/m 10
abonnementen € 23,- per abonnement
en 11 en meer abonnementen € 21,-
per abonnement. Abonnementsprijs
voor niet-leden € 28,- per abonnement.
Deze prijzen zijn exclusief 6 pct.
BTW. ISSN 1568-8712
Abonnementen lopen per kalenderjaar.
Opzegging kan tot uiterlijk 4 weken vóór
de aflooptdatum

Oplage & druk

5.500 ex. © november 2017
Verloop drukkerij

Foto omslag

Marten van der Meulen

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk in Nederland (VKB) is op 1 januari 2005 opgericht. De Vereniging is de voortzetting van de Vereniging van Kerkvoogdijen in de Nederlandse Hervormde Kerk (VVK) en het Landelijk Verband van Commissies van Beheer in de Gereformeerde Kerken in Nederland (LVCB).

Leden van de VKB kunnen zijn: gemeenten, welke behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland, te weten Protestantse Gemeenten, Hervormde Gemeenten, Gereformeerde Kerken en Evangelisch-Lutherse Gemeenten, of federaties van deze gemeenten.

Deze leden worden in de VKB uitsluitend vertegenwoordigd door het college van kerkrentmeesters. Het ledenbestand van de VKB omvat ruim 93 % van alle bij de Protestantse Kerk aangesloten plaatselijke gemeenten.

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is een zelfstandige organisatie. Zij werkt wel ten dienste van de Kerk, maar neemt een onafhankelijke positie in ten opzichte van de Protestantse Kerk in Nederland.

Het doel van de VKB is drieërlei:

- belangenbehartiging voor de leden door deelname aan onderhandelingen over arbeidsvoorwaarden binnen de kerk (voor medewerkers en predikanten), door participatie in organen en organisaties die van belang zijn voor kerkbeheer en door een rol te spelen in de beïnvloeding van ontwikkelingen binnen de kerk, zodat overal waar beleid gemaakt wordt voor of in de kerk het kerkrentmeesterlijk perspectief meespeelt;

- optreden als service instituut door het aanbieden van diensten die aansluiten op de behoeften van de leden;

- optreden als kennisinstituut door middel van deskundigheidsbevordering en het verzamelen, ontsluiten en ter beschikking stellen van informatie die voor colleges van kerkrentmeesters van belang is.

ENERGIE VOOR KERKEN

hellemans
ENERGY CONSULTANCY
uw energiemanager

Bedankt voor uw deelname!

Ruim 3.500 kerken en kloosters doen al zes jaar mee met het inkoopcollectief Energie Voor Kerken.

Dankzij uw deelname kopen we gezamenlijk voordelig groene energie in bij Greenchoice, de energieleverancier van het collectief.

Uw voordelen

- Scherpe groene energietarieven (100% Nederlandse wind en gas: Gold Standard certificaten)
- Uitstekende contractvoorwaarden
- Transparante dienstverlening
- Optimale persoonlijke service

Ook interesse?

U kunt maandelijks instappen in het collectief. Kijk voor meer informatie op www.energievoorkerken.nl of neem contact op met Sonja Boer van Hellemans Consultancy: 030 767 01 21 / boer@hellemansconsultancy.nl

Het collectief Energie Voor Kerken is een initiatief van CIO-K in samenwerking met energie adviesbureau Hellemans Consultancy.

GREEN
CHOICE

KERKORGELBOUWERS

J.L. VAN DEN HEUVEL

vdheuvel.orgelbouw@wxs.nl <http://vandenheuvel-orgelbouw.nl>

Amstelwijckweg 44, 3316 BB DORDRECHT Tel. 078 6 17 95 40

Checks & balances

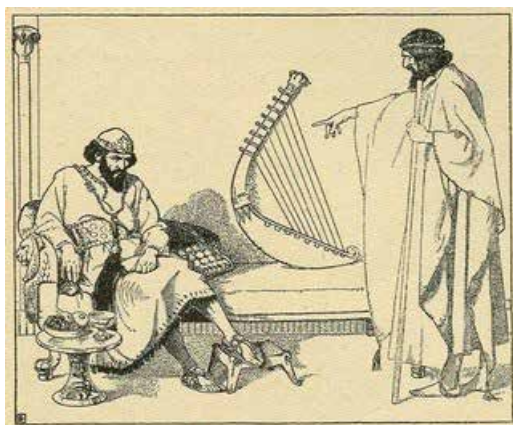
De publicist Sam Janse is niet de enige die regelmatig de vinger legt bij het feit dat het hoort bij het tegoed van het Oude Testament, dat er sprake is van een machtskritische grondhouding. Toen de Israëlieten om een koning vroegen, was het profetische antwoord: weten jullie wel wat jullie over je afroepen? De voorbeelden van de absolute heersers uit de omgeving waren immers niet beoedigend. Macht die niet op de één of andere manier begrensd wordt, heeft de neiging te ontaarden. In zijn boek "Religie en Politiek" van vlak na de oorlog wijst dr. A.A. van Ruler erop, dat naast de koning altijd de figuur van de (kritische) profeet een prominente plaats innam in het staatsbestel van Israël. Dat dat lang niet altijd tot de gewenste resultaten leidde is een ander verhaal. Zoveel godvrezende koningen waren er uiteindelijk niet. Toch is het bijzonder. Het weerspiegelt dat ook machthebbers weersproken moeten kunnen worden op basis van redelijkheid en recht.

Zelfs als er sprake is van een theocratisch ideaal (zoals bij Van Ruler) bestaat wijsheid omtrent regeren en leidinggeven erin dat een leider of een machthebber zorgt voor oppositieruimte. Dat er geluisterd wordt naar degenen ten bate van wie er wordt geregeerd of wordt leiding gegeven. En omgekeerd, dat een gelovig mens zich nooit de mond laat snoeren, als de gerechtigheid van Gods Koninkrijk in het geding is. Dat alles luistert nauw. Te vaak is er een profetisch-kritische mantel omgeslagen door lieden die feitelijk een eigen ideologisch doel nastreefden. Toch is ook de protestantse presbyteriaanse kerkregering mede gevormd door de bovenstaande wijsheid. De gemeente is betrokken bij wie er leiding krijgen in de kerk. De kerk is weliswaar geen democratie. Het 'volk' is niet soeverein noch de legitimering van sturing en leiding. De kerk belijdt dat zij een Heer heeft die regeert. Maar daar waar mensen worden ingeschakeld, moeten ze wel verantwoording afleggen en - waar nodig - kritisch bejegend worden. Zij 'regeren' in gezamenlijkheid, nooit alleen, althans niet in het protestantse, gereformeerde, hervormde of lutherse kerktipe.

Elke 'organisatie' heeft een vorm van 'checks and balances' nodig, zelfs een gezin of een huwelijk en zeker een kerkelijke organisatie. Wij zien onze Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer een functie hebben in deze 'checks and balances' in en rond de kerk. De VKB is meer,

maar zij is ook 'belangenbehartiger'. Daarin gaat het niet om een plat belang, laat staan een eigen belang, maar om ruimte voor het kerkrentmeesterlijke perspectief. Gezond en goed beheer in de kerk, zodat de kerk optimaal kan toekomen aan de primaire missie van getuigenis, verkondiging en dienst.

'Geen ambt heerse over een ander ambt' is een bekend kerkrechtelijke adagium. Noch de éne vergadering over de andere, noch het éne orgaan over het andere. Wij rusten kerkrentmeesters toe om in het samenspel hun partij goed mee te kunnen blazen. De wisselwerking tussen dienstverlening, kennisinstituut, vereniging en belangenbehartiging werkt voedend en geeft onze relatief kleine organisatie kritische massa. Graag gaan we die – ook in het nieuwe jaar – verder optimaliseren. Namens afdelingen, bestuur en bureau wens ik u allen gezegende kerstdagen en een goed nieuw jaar toe.

Koning en profeet, David en Natan

Privacy en Kerk-TV

Tekst Wilnanda Hukom & Jos Aarnoudse **Beeld** Schaapsound

Er zijn al heel wat plaatselijke kerken die niet alleen geluid, maar ook beelden beschikbaar maken van kerkdiensten die worden gehouden. Maar dat roept vragen op, juist bij die gemeenten die er over denken daar ook mee te beginnen. In een wereld van groeiende digitale mogelijkheden wordt ook in de kerk steeds meer gebruik gemaakt van technologische toepassingen. Maar, kan dat zomaar? En hoe zit dat met de privacy? Met welke zaken moet er rekening houden worden? Voor ons was het aanleiding om eens te informeren bij aanbieders. Wij spraken met Daan van Heteren, directeur van sIKN (Stichting Interkerkelijke Kerkomroep Nederland), de aanbieder van kerkomroep.nl (inmiddels partner van de VKB).

Algemene privacyregels

In de algemene regels in Nederland rondom het maken van foto- of filmmateriaal wordt onderscheid gemaakt tussen de openbare en de besloten ruimte. In de openbare ruimte is het (onder voorwaarden) aan iedereen toegestaan beelden te maken, te filmen of te fotograferen. In de besloten ruimte is dat verboden, tenzij dit is aangekondigd én er geen alternatief is voor datgene wat wordt beoogd (wie een TV-uitzending beoogt, moet wel opnames maken). Hoewel kerken – vrij toegankelijk voor iedereen – behoren tot de openbare ruimte, vallen zij echter voor de privacywetgeving onder de besloten ruimte. Dat is om redenen van bescherming van de uitoefening van godsdienst of levensovertuiging. Het is dus in de eerste plaats van belang vooraf de eigen gemeente te informeren als er plannen bestaan om te starten met beelduitzendingen en daarbij het doel van deze uitzendingen duidelijk te maken.

Als aan deze voorwaarden is voldaan – de gemeente is geïnformeerd en het doel van de beelduitzendingen is duidelijk gemaakt – kan er dan zomaar gestart worden met het filmen van alles in de eredienst? Dat verdient niet de aanbeveling. Immers, niet elk gemeentelid is even enthousiast om zomaar openbaar voor iedereen herkenbaar in beeld te verschijnen.

En misschien zijn er ook elementen of momenten die men graag buiten beeld houdt uit overwegingen van eerbied. Het is dus ook van belang om samen na te denken over het hoe van de beelduitzendingen. Breng de verschillende mogelijkheden in kaart en stel hierover een plan op.

Wat/wie is in beeld?

Ten eerste is het goed na te denken over de camerapositie. Waar staat de camera en wat of wie is er in beeld? Verandert de camerapositie gedurende de dienst of juist niet? Wanneer mensen op hun rug worden gefilmd, wordt daarmee de herkenbaarheid al enorm verkleind. Van achteruit de kerk filmen lijkt daarmee een oplossing. Maar wat nu als in een dienst de kinderen naar voren worden gehaald, of er vindt een doop of belijdenis plaats, of – misschien wel het meest gevoelig – het Heilig Avondmaal wordt gevierd? Opeens staan er dan toch mensen met hun gezicht richting de camera. Een andere oplossing is het aanwijzen van bepaalde zones in de kerkzaal waar wel en niet wordt gefilmd, zodat gemeenteleden ervoor kunnen kiezen buiten beeld te gaan zitten. Vergeet daarbij echter niet dat mensen gehecht kunnen zijn aan hun eigen plek waar zij misschien al jarenlang zitten.

Het is van belang na te denken over wat te doen bij de verschillende onderdelen van de liturgie. Houd daarbij het doel waarmee de opnamen worden gemaakt in het hoofd. Vraag uzelf af of het iets toevoegt wanneer tijdens het zingen de organist in beeld is, of dat enkel het orgel ook voldoet. Een afweging kan zijn om tijdens de preek de voorganger in beeld te hebben, omdat de non-verbale communicatie toegevoegde waarde kan hebben. Moet de predikant ook de hele dienst in beeld zijn? Zo kan het voor iemand die een gebed uitspreekt oncomfortabel zijn om te worden gefilmd, bijvoorbeeld omdat hij of zij soms ook informatie van papier nodig heeft bij de voorbeden. Let er ook op dat tijdens de collecte iedereen de vrijheid

heeft om wel of niet te geven, zonder dat dit in beeld is ("Maar als u een liefdegave geeft, laat dan uw linkerhand niet weten wat uw rechterhand doet," Mat. 6:3).

Vergeet niet om in het plan ook verschillende soorten diensten op te nemen (denk aan rouw-, trouw-, doop-, belijdenis- en avondmaalsdiensten). Naast het feit dat in dergelijke diensten de liturgie anders is dan anders en dus niet het plan voor de gewone eredienst kan worden gevolgd, betreft het hierbij diensten die meestal een persoonlijker karakter hebben dan een doorsnee dienst. Hierdoor kan het gewenst zijn eerst te overleggen met de direct betrokkenen (nabestaanden, bruidspaar, doopouders etc.). Denk in deze context ook aan diensten waar medewerking wordt verleend door een koor of band. Zij kunnen bezwaar hebben tegen beelduitzending in het algemeen of tegen beschikbaarheid in het uitzendingenarchief vanwege bijvoorbeeld rechten op liederen.

Wie kijken er mee?

Met dit laatste komen we bij een volgend punt waarover nagedacht kan worden: zijn de beelduitzendingen door iedereen te bekijken of enkel door een besloten groep (met een inlogcode) en hoe lang zijn de uitzendingen na de dienst nog te bekijken? Dit alles kan – per afzonderlijke dienst – op de wensen van uw gemeente worden aangepast.

Waar verder nog aan te denken?

Zet het beleid dat gevolgd gaat worden op papier, zodat

het voor iedereen te raadplegen is. Laat de kerkgangers daarnaast weten dat er in een dienst wordt gefilmd door bordjes op te hangen bij de ingang of door een mededeling op de beamer. Vergeet ook niet om een gast-predikant op de hoogte te stellen van het beleid dat in de gemeente wordt gevoerd en vraag hem of haar om toestemming (leg dit ook vast). Zorg verder dat gemeenteleden weten waar ze moeten zijn met bezwaren en neem deze bezwaren ook serieus. Wees niet bang om het beleid aan te passen als dat nodig blijkt. Beter wat langer doen over invoeren en het wegnemen van bezwaren, dan achteraf geconfronteerd worden met (ook juridisch hout snijdende) bezwaren. Als u begint, moet er immers ook meestal behoorlijk wat geïnvesteerd worden. Dan is het fijner wanneer het ook meteen naar aller tevredenheid van start kan gaan.

Informatie en bekende aanbieders:

www.kerkomroep.nl (partner van de VKB)
www.kerkdienstgemist.nl
www.schaapsound.nl (apparatuur) (partner van VKB)
www.cantorsound.nl (apparatuur)
www.kerktv.hgt.nl (apparatuur)

Lakerveld
ingenieurs- & architectuurbureau

Periodiek Instandhoudingsplan - Restauratieplan - Renovatieplan - Herbestemming - Transformatie

Interieurplan - Bouwhistorisch onderzoek - Cultuurhistorisch onderzoek - Bouwkundige opname

Noordzijde 95 | 4225 PL Noordeloos | 0183-582600
info@lakerveld-noordeloos.nl | www.lakerveld-noordeloos.nl

■ Rectificatie artikel 'BTW op aanschaf zonnepanelen terugvragen'

In de vorige uitgave van Kerkbeheer (nummer 9) is bij de rubriek vraag van de kerkrentmeester een fout geslopen. In het artikel "BTW op aanschaf zonnepanelen terugvragen" staat een capaciteit genoemd van 650 kwh per jaar, dit had moeten zijn 6500 kwh per jaar.

■ Oprichting SBKG Midden- en Oost Nederland

De huidige Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Overijssel en Flevoland en de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Gelderland gaan per 1 januari 2018 samen verder onder de nieuwe naam: *Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Midden- en Oost Nederland*

Het werkgebied van de nieuwe SBKG komt overeen met het huidige werkgebied van het bouwbureau en omvat de provincies Gelderland, Overijssel en Flevoland.

Het bouwbureau ondergaat geen wijziging en blijft dus bestaan uit de heren Bron en Tutert.

Welke kant moet het op met de pastorie?

Tekst Jos Aarnoudse

Voordelen

Vanuit 'goed werkgeverschap' (hoewel de meeste kerkrentmeesters zich wel realiseren dat ze ten aanzien van de predikanten geen werkgever zijn), heeft het systeem van een ambtswoning zeker voordelen. Het heeft voor de dominee's een egaliserend effect. Waar de predikant ook een beroep wil aannemen, of het nu in een streek is met een goedkopere of een duurdere woningmarkt, er wordt overal hetzelfde afgedragen.

Het tweede voordeel is dat een ambtswoning een predikant geen zorgen geeft, wanneer de tijd komt om te willen of moeten vertrekken. Het systeem van ambtswoningen is op die manier in ieder geval geen belemmering voor de mobiliteit van predikanten.

Nadelen

Tegelijk kleven er ook nadelen aan het systeem van de ambtswoning. De pastorie moet immers wel passen bij de predikantsituatie en bij de woonwensen. Wat voor soort huis moet je wel niet beschikbaar houden om door de jaren heen alle predikantsituaties van passende woon- en werkruimte te kunnen voorzien? Een huis zoeken op het moment dat het nodig is, voor precies dat predikantsgezin dat er feitelijk moet wonen, lijkt efficiënter. Maar dat vraagt weer de inschatting of er voldoende huizen van de gewenste soort op de markt zullen zijn.

Een ander nadeel in het ambtswoningenmodel is dat je als kerkrentmeesterij en predikant op de één of andere manier ook in een soort verhouding komt te staan van verhuurder en huurder. Wie investeert in de woning (bijvoorbeeld om die duurzamer te maken), de 'huur' gaat immers niet omhoog (vaste woonbijdrage predikant),

terwijl de lagere gebruikskosten voor de gebruiker zijn? Welk onderhoud valt voor de gebruiker, welk voor de kerkrentmeesterij? Nu is daar wel een uitgebreide lijst voor beschikbaar, maar het zijn punten die meer dan eens wrijving veroorzaken. Daarnaast is het meestal niet de dagelijkse professie van kerkrentmeesters om (huur-)woningen te beheren, en vraagt deze beheerstaak een fors tijdsbeslag van schaarser wordende kerkrentmeesters.

Tenslotte is vanuit financieel oogpunt gezien een ambtswoning (bijna) altijd duurder dan wanneer de predikant zelf voor woonruimte zorgt. De laatste jaren vormen daarin wellicht een uitzondering op voor die gemeenten die voldoende vermogen hebben. Maar met name voor gemeenten die op hun vermogen moeten interen (krimp van de kerk, vermindering van inkomsten, overbruggen van tekorten), is het financieel aantrekkelijk om vermogen dat vast ligt in een dure ambtswoning uit het verleden vrij te maken door verkoop. Al gauw kan er dan een financieel voordeliger alternatief worden gerealiseerd, door of de predikant (voortaan) zelf voor woonruimte te laten zorgen, of door een (ook qua onderhoud) goedkoper huis op een andere locatie aan te kopen.

Wat vindt u? Moet de pastorie als ambtswoning blijven bestaan in de kerk, of moeten we toe naar de situatie dat een predikant (wellicht met hulp van de plaatselijke kerk) zelf een woning zoekt en vindt?

*Kerk en pastorie
Gereformeerde
Kerk Thesinge*

Stelling van de maand

Heeft u een mening, wilt u erop reageren? Laat het ons weten via: info@kerkrentmeester.nl.

In het volgende nummer van Kerkbeheer schrijven we nog weer iets over dit onderwerp naar aanleiding van de reacties en poneren we een nieuwe vraagstelling van de maand.

De stelling:

De pastorie moet als ambtswoning blijven bestaan in de kerk.

Ook dit is 'VEILIGE KERK'

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** Beeldbank Protestantse Kerk in Nederland

Het kon natuurlijk niet uitblijven. In het vorige nummer van 'Kerkbeheer' schreven we iets over VOG's (Verklaring Omtrent Gedrag). Daar kwam natuurlijk reactie op, zoals het ook hoort bij een pagina 'opinie'. Actie en reactie, hoor en wederhoor.

Bureaucratische rompslomp

Aanleiding tot het artikel op de pagina 'opinie' was eigenlijk de procedure van aanvragen van een VOG. Er moet een nummer van de Kamer van Koophandel van de vrijwilligersorganisatie (in dit geval de plaatselijke kerk) worden opgegeven waarvoor de VOG (gratis) kan worden aangevraagd. Dat en de formele kant van het vrijwilligersbeleid (overeenkomsten, verzekeringen) liggen al gauw op het kerkrentmeesterlijk terrein. Vandaar dat we er aandacht aan schonken in ons blad.

En passant gaat het dan al gauw ook over de inhoud. Ook die kwam voort uit een kerkrentmeesterlijk perspectief. Want als kerkrentmeester zie je op allerlei terreinen de bureaucratie toenemen. Verklaring voor dit, verklaring voor dat, indekken voor zus, indekken voor zo, volgende invuloefening, heb je dit wel geregeld, en is dat wel vastgelegd? En nu dus voor alle vrijwilligers, met name in het jeugdwerk in de kerk, bijhouden of ze ook een VOG hebben ingeleverd. Is dat dan de garantie voor veilig jeugdwerk? Of voor een veilige kerk in de omgang met elkaar? Of scheidt het een schijnveiligheid? Terwijl er wel weer van alles voor moet worden opgezet aan papierwerk en monitoring.

De veiligheidsutopie

Het was al in 2002 dat Hans Boutelier zijn boek liet verschijnen: 'De veiligheidsutopie. Hedendaags onbehagen en verlangen rond misdaad en straf'. Daarin analyseerde hij hoe een gebrek aan omgangskunst met het kwade,

met het tragische, leidt tot een verlangen naar maximale accountability rond veiligheid, met name richting derden, organisaties, overheid, instellingen e.d. Als je nu de vraag stelt of we er in onze samenleving misschien in zijn doorgeschoten, laad je al gauw de verdenking op je om verantwoordelijkheden te willen bagatelliseren. Aan de andere kant zeggen we natuurlijk allemaal tegen elkaar: absolute veiligheid is niet te garanderen, maar we moeten wel ons uiterste best doen om ongelukken te voorkomen. Wie kan daar tegen zijn? Maar hoever achter de komma moet je daar mee doorgaan?

In onze zorginstellingen worden pakken regels naar binnen gedragen om de veiligheid van onze kwetsbare ouderen te garanderen. Elke dag alle koelkasten controleren of er geen melk of een plakje kaas over de datum is, zo ongeveer om het uur 20 seconden je handen wassen, ga zo maar door. Het staat beschreven, dus de instelling kan een vinkje zetten. Als er nu nog iets mis gaat, moet het wel aan de individuele medewerker liggen die zich niet aan het protocol heeft gehouden. Tegelijk, juist zulke simpele zaken benoemen en je er bewust van worden, blijkt enorm veel gezondheidswinst en risicoreductie te kunnen opleveren. Net als het consequent gesystematiseerd en gestandaardiseerd neer leggen van alle instrumenten in een operatiekamer.

Je ziet het in alle sectoren van de samenleving: de hang naar risicoreductie. Uiteraard vanwege de veiligheid zelf (je wilt niet meer die vuurwerkfabriek zijn die ontploft, ►

of het jongerencafé dat afbrandt), maar ook vanwege de financiële gevolgen en de aansprakelijkheid die een eventueel verwijtbaar nadeel of ongeluk met zich mee kunnen brengen.

Seksueel misbruik van minderjarigen

Seksueel misbruik, met name van minderjarigen, staat op dit moment hoog genoteerd als kwaad pur sang. Bas Heijne, bekend columnist en essayist, stelde dat seksueel misbruik van kinderen, en dus de pedoseksueel, vandaag zo ongeveer is geworden tot het absolute kwaad, meer dan Adolf Hitler. Ondertussen zegt het iets over de veranderde positie van het kind en – gelukkig, zeg ik er bij – de veranderde visie op macht en machtsmisbruik.

Dus, alles bij elkaar op geteld: je wilt als kerk toch niet dat het jou overkomt dat in jouw kerk pastorale relaties of jeugdwerk bezoedeld raken met misbruik en grensoverschrijdend gedrag. Zijn er al niet genoeg beerputten uit het verleden opengegaan op dat terrein? Dus dat moet - vanaf nu - tot elke prijs voorkomen worden. Nou ja, tot 'elke' prijs, in ieder geval tot een hoge prijs!

Gesprek met Lenny van den Brink

Ik praat met mevrouw Lenny van den Brink. Zij is binnen de landelijke organisatie van de Protestantse Kerk verantwoordelijk voor het thema 'veilige kerk'. Daarmee wordt dan niet bedoeld de veiligheid zoals die in kerkrentmeesterlijke kringen vaak wordt gezien: BHV'ers in de kerk, brandveiligheid, veiligheid en geweldsincidenten of ongevallen. Nee, het gaat om veiligheid in de omgang met elkaar in de kerk. Van mensen onderling, in pastorale relaties, in het jeugdwerk, maar net zo goed in de tuingroep of bij de oud-papierclub. Wordt er respectvol met elkaar omgegaan, wordt pestgedrag tegengegaan, zijn de vor-

men van humor wel voor iedereen acceptabel, worden er geen grenzen overschreden in lichamelijk contact of in seksuele toespelingen?

Je kunt zeggen: we zijn toch van de kerk, zulke dingen (pesten, verkeerde humor, seksueel onaanvaardbaar gedrag) gebeuren toch bij ons niet. Die naïviteit moeten we maar gauw achter ons laten. Misschien komt het niet zo veel voor als op de kermis en in de kantine, maar het komt zeker voor. Als kerkrentmeester kun je denken: nou goed, we moeten erover nadenken binnen de kerk, maar dan is het bij uitstek een onderwerp voor de kerkenraad en niet voor het college van kerkrentmeesters. Het gaat vooral om pastoraat en jeugdwerk. Natuurlijk is het een zaak voor een kerkenraad, maar vlak het kerkrentmeesterlijke perspectief niet uit. Kerkrentmeesters hebben de werkgeversrol in de kerk (niet ten aanzien van de predikanten overigens). Zij zijn vaak ook degenen die vrijwilligers met een vrijwilligersovereenkomst begeleiden. Zij regelen verzekeringen en komen in beeld in aansprakelijkheidskwesties. Kortom genoeg aanknopingspunten om ook als kerkrentmeesters eens de vraag te stellen: hoe hebben we dat in onze kerk geregeld?

Het gaat om inbedding in beleid

Mevrouw Van den Brink is ook de coördinator van het SMPR. Dat is een interkerkelijk meldpunt voor seksueel misbruik in de kerk. De letters SMPR duiden nog op de oude naam: seksueel misbruik in pastorale relaties, maar het gaat om meer dan alleen pastorale relaties.

"En ja", zo vertelt zij: "natuurlijk gaat het niet om het krijgen van een papiertje op zich. Het gaat er om dat er een beleid is in je gemeente. Dat wordt trouwens ook door de screeningsautoriteit Justis gevraagd. Heb je als vrijwil-

ligersorganisatie je zaken geregeld? Dat wil zeggen, bespreek je met je vrijwilligers een gedragscode? Heb je een vertrouwenspersoon aangesteld? Heb je duidelijk een verwijzingsmogelijkheid aangegeven (zoals naar het SMPR)? Dat soort dingen. Dan is het moeten aanvragen van een VOG voordat je aan een bepaalde taak mag beginnen, of voordat je benoemd wordt, vooral een formele reminder: we moeten niet vergeten het er met elkaar over te hebben. Niet alleen of er in het verleden van een nieuwe vrijwilliger misschien iets is gebeurd, dat nu als contra-indicatie moet gelden voor een bepaalde functie, maar vooral het gesprek vooraf, met allen die voor het eerst mee gaan doen. Dit zijn onze manieren, dit is zoals wij het 'normaal' vinden, en dit is wat bij ons de lichten op oranje en rood doet zetten."

Moet iedereen aan de VOG?

Ik vraag hoe zij dat ziet. Moet dat voortaan dan bij iedere vrijwilliger, ook die maar eens per maand een keer in de kindernevendienst meedoet als leiding, of die een middagje komt helpen bij een vakantiebijbelweek? Lenny: "Persoonlijk vind ik dat je zou moeten uitgaan van iedereen, in ieder geval iedereen die namens de kerk alleen met kinderen of jongeren komt te werken, sowieso. Maar dat is geen richtlijn vanuit de landelijke kerk of iets dergelijks. Op de site van JOP, ons protestantse jeugdwerk, staat heel veel informatie over wat dan belangrijk is (zie aan het eind van het artikel). Natuurlijk kun je er pragmatisch mee omgaan, als je maar beleid maakt. Het is niet wettelijk verplicht, zoals wel in het onderwijs, of bij de kinderopvang. Dus als er samen wordt gewerkt kun je ook het vier ogen principe gebruiken. Hoe dan ook, iedereen moet wel een gesprek krijgen waarin het wordt genoemd, en waarin informatie wordt gegeven. Tegelijk: als je een knip maakt, krijg je ook de discussie: wie wel en wie niet, wordt de één meer vertrouwd dan de ander, is dan al gauw de vraag. Zoveel werk is het niet, als het eenmaal is ingebed. En het feit dat je dan iedereen zo'n VOG laat aanvragen, geeft aan dat je van iedereen verlangt zich bewust te zijn van haar of zijn verantwoordelijkheid. Het is meer dan symboliek, het houdt echte recidivisten tegen, maar het is ook symbolisch: we staan even stil bij het thema: veilige omgang met elkaar, en wat doe ik als ik een 'niet pluis gevoel' krijg bij een bepaalde situatie."

Ook de dominee's?

En ook de dominee's dan een VOG, vraag ik. Zij zijn geen werknemers van de kerk, maar hebben een aparte positie. Ik merk enige aarzeling bij Lenny van den Brink. "De dominee's hebben een geheel eigen rechtspositie, zijn omgeven met gedragscode's en ook met een vorm van tucht-recht. Het is een vraagstuk dat wel leeft in de kerkelijke organisatie, maar wij gaan daar niet over. Dat ligt bij het moderamen van de synode. Maar zeker kan ik het me wel voorstellen dat je het ook van predikanten vraagt, op enig moment dat ze zich voor het ambt voorbereiden, of als de predikant wil overkomen naar onze kerk. Al was het maar ook als voorbeeld, en uit solidariteit met alle andere 'werkers' in de kerk, maar dan niet elke keer weer opnieuw in een nieuwe gemeente, dat hoeft denk ik niet. Bij een beroepingsprocedure kan altijd bij het moderamen worden nagevraagd of er bezwaar is tegen een beroep. Dat heeft inzicht in eventuele tuchtmaatregelen."

Nadere informatie

Nadere informatie is te vinden op de website van JOP, het protestantse jeugd- en jongerenwerk: www.jop.nl/themas/jeugdpastoraat/veilig-jeugdwerk. Ook op de website van de Protestantse Kerk is ook nog de nodige informatie te vinden: www.protestantsekerk.nl/themas/pastoraat/kerk-en-misbruik. Interessant is ook de website www.inveiligehanden.nl van de Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV).

Lenny van den Brink.

Voegbedrijf Heldoorn v.o.f.

Gespecialiseerd in Gevelrenovatie

- Ambachtelijk voegwerk
- Stofarm Uithakken
- Stofarm Zagen
- Gevelreiniging
- Impregneren
- Steigerwerk

- Snij en Knipvoegen
- Steen Reparaties
- Restauratie
- Scheurherstel
- Patineren van steen
- Erkend restauratie Voegbedrijf.

Bel 038 – 355 78 79 of zie
www.voegbedrijfheldoorn.nl
www.heldoorngevelrestauratie.nl

Mercer/ Marsh – VKB Awards 2017

Inzending PG Weert–Budel

Tekst Adam van Bergeijk **Beeld** Protestantse gemeente Weert-Budel

Tijdens het congres van de VKB op zaterdag 22 april te Nijkerk, zijn de prijzen uitgereikt van de Mercer/Marsh – VKB Award 2017. De eerste prijs (€ 3.000) is toegekend aan de Protestantse gemeente te Amersfoort. De Protestantse gemeente te Alpen aan den Rijn ontving de tweede prijs (€ 1.500) en de derde en laatste prijs (€ 500) werd in ontvangst genomen door de Hervormde gemeente te Streefkerk. In Kerkbeheer geven we aandacht aan de inzendingen. In deze laatste aflevering de inzending van de Protestantse gemeente te Weert – Budel.

De Mercer/ Marsh – VKB Award 2017

Colleges van kerkrentmeesters zijn vanaf eind 2016 uitgenodigd om mee te doen aan deze wedstrijd. Een belangrijk criterium waarop deelnemers konden scoren, is het thema integrale beleidsontwikkeling. Daarmee wordt een nauwe samenhang tussen mensen en middelen in de gegeven omstandigheden bedoeld. Andere criteria waarop de inzendingen worden beoordeeld, zijn integraliteit, toekomstgerichtheid, overdraagbaarheid en innovatie.

Nieuw college en nieuw elan

Het college van kerkrentmeesters van de Protestantse gemeente te Weert – Budel is relatief jong. De kerkrentmeesters hebben zich vanaf de start sterk gemaakt om zaken ter vereen-

voudigen, nieuwe inkomsten te genereren en meer mensen actief te betrekken bij de gemeente. Het vertrek van de predikant (in mei 2016) en de betaalde koster (in juni 2016) zorgde voor een extra uitdaging.

Uitgaven in de gaten houden

De kerkrentmeesters gingen voortvarend aan de slag met de door hen gestelde doelen. Allerlei commissies en werkgroepen kregen pas budget nadat er over het budget was gesproken. Er werd per gremium een budget vastgesteld en waar nodig werd overlegd. Dit leidde al tot een eerste structuurverbetering. Verder werd ook kritisch gekeken naar de uitgaven aan gas, water en licht en de kosten die de leverancier. Daarnaast werd de bediening van de verwarmingsinstallatie opnieuw afgesteld wat tot aanzienlijke besparingen leidde. De verwarming kan ook op afstand worden ingesteld, de koster hoeft hiervoor niet meer naar de kerk toe om de verwarming alvast aan te zetten. Overigens is de betaalde koster, toen hij uit dienst ging, vervangen door een team vrijwilligers. Ook dat leverde de nodige besparing op.

Inkomsten verbeteren en stroomlijnen van procedures

Naast een scherpe blik over de uitgaven, keken de kerkrentmeesters van Weert – Budel ook naar de inkomsten. Hoe kunnen de inkomsten worden verbeterd? Men startte met allerlei initiatieven die de kerk meer en beter in de belangstelling bracht. Omdat het kerkgebouw in een winkelstraat is gelegen, werd er ook aan lokale ondernemers gedacht. Die bleken de kerk nauwelijks te kennen maar waren positief verrast doordat de kerk zich duidelijk presenteerde.

De kerk wordt vaker opengesteld en dat levert volgens de kerkrentmeesters een breder draagvlak op voor activiteiten in de gemeente. Mede voor de verhuur werd de website van de gemeente vernieuwd, waarbij verhuur via de digitale agenda gemakkelijker is te realiseren.

Goede contacten zijn belangrijk

Het college van kerkrentmeesters van de Protestantse gemeente te Weert – Budel onderhoudt niet alleen goede contacten met direct omwonenden en nabijgelegen ondernemingen, maar benoemde ook een contactpersoon voor het nabijgelegen asielzoekerscentrum. Inmiddels weten asielzoekers ook de weg naar de kerk te vinden en helpen ze mee tijdens de jaarlijkse braderie. Met de ondernemers in de straat zijn er ook goede contacten: winkeliers sponsoren een loterij van de gemeente en collectegeld kan worden ingewisseld bij één van de middenstanders.

Goede wil

Het college van kerkrentmeesters heeft ambities die zij kunnen waarmaken. De zichtbaarheid van de kerk is vergroot, contacten zijn vernieuwd of verstevigd en besparingen zijn doorgevoerd. Met een goede wil, zo laten deze kerkrentmeesters zien, is op redelijk eenvoudige wijze veel te bereiken in korte tijd. Andere colleges van kerkrentmeesters kunnen de genoemde voorbeelden met wat verbeeldingskracht vertalen naar hun situatie. In Weert – Budel zijn ze intussen nog niet klaar. Op de agenda staat fondsenwerving en het genereren van derde geldstromen, zo schrijft het college op de inzending voor de VKB-Marsh/Mercer Award 2017.

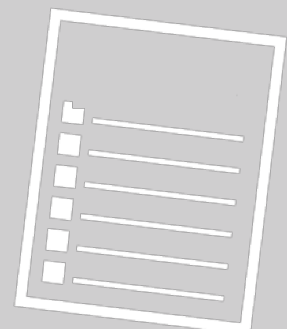
Kalender voor kerkrentmeesters

December:

- Publicatie aankondiging in kerkblad voor de actie Kerkbalans 2018
- Betaling Maandnota
- Erop toezien dat de kerkenraad vóór 15 december de begroting toezendt, met ter informatie bijgevoegd het beleidsplan, aan het Regionaal College voor de Behandeling van Beheerszaken.
- Activering van de gemeente voor de Oudejaarscollecte.

Januari:

- Aandacht voor wijzigingen op het terrein van de belastingen, sociale verzekeringswetten en pensioenpremies.
- De verzekeringsportefeuille nagaan (zie checklist in brochure "Kerkelijke gemeente en beleidscyclus").
- De Actie Kerkbalans 2018, te houden van 20 januari t/m 3 februari 2018
- Evaluatie risico-inventarisatie waarover elke kerkelijke gemeente dient te beschikken.
- Betalen Maandnota.

Expertmeeting rond de dilemma's van investeren in kerkelijke vernieuwing

Tekst Marten van der Meulen & Bert van Rijssen

Afgelopen voorjaar organiseerden de VKB en het onderzoeksplatform Connecting Churches and Cultures (CCC) van de Protestantse Theologische Universiteit een expertmeeting rond het thema "Krimpende middelen en toch vitaal". De expertmeeting had twee aanleidingen: het rapport met dezelfde titel uitgebracht door het CCC, en de vraag van pioniersplek Nijkleaster om met experts te spreken over nieuwe financieringsinstrumenten voor kerkelijke vernieuwing.

Een van de belangrijkste uitkomsten van de expertmeeting was dat er een gesprek ontstond rond dilemma's die breed gevoeld worden, maar vaak niet in brede kring besproken worden. Bij de expertmeeting waren veel verschillende mensen en organisaties betrokken: kerkrentmeesters, pioniers, pionierbegeleiders en afgevaardigden van verschillende (kerkelijke) organisaties: de KKG en KKA, SKG, ABN AMRO, het Dienstencentrum van de Protestantse Kerk, de Generale Synode, de VKB, de PThU en de Protestantse Kerk Amsterdam. De urgentie van het gesprek werd door de deelnemers duidelijk gevoeld: hoe kan beschikbaar vermogen geïnvesteerd worden in kerkelijke vernieuwing op een duurzame manier?

Kwesties die aan de orde kwamen:

- Er zijn grote verschillen in rijkdom tussen plaatselijke gemeentes: geld en vermogen zit niet altijd op de plek waar de behoefte wordt gevoeld om te investeren. Hoe organiseer je samenwerking tussen gemeentes op dit punt?

Er is soms schroom bij kerkrentmeesters om geld te investeren, omdat zij de opdracht voelen om het geld en vermogen dat zij beheren te vergroten of op hetzelfde niveau te houden. Hoe krijgen kerkrentmeesters het vertrouwen dat zij hun geld op de juiste manier in kerkelijke vernieuwing kunnen investeren?

- Kerkelijk vermogen zit op allerlei manieren vast in landerijen, fondsen en reserveringen. Welke mogelijkheden zijn er om dit los te krijgen?
- Bij kerkelijke vernieuwingen zoals pioniersplekken is het niet duidelijk of deze op termijn financieel hun eigen broek kunnen ophouden. Welke financieringsinstrumenten zijn hiervoor nodig? Hoe stimuleer je mensen om bij te dragen aan kerkelijke vernieuwingen, misschien op andere plekken dan waar iemand zelf woont?

Er zijn ook aanzetten voor oplossingen aangedragen tijdens het gesprek. Zo werd besproken of het al

bestaande diaconaal investeringsfonds als voorbeeld kan dienen voor investeringen in kerkelijke vernieuwingen. Gemeentes zouden dan met rendement kunnen investeren in kerkelijke vernieuwingsprojecten. Dit kan een geestelijk rendement zijn, maar misschien ook een financieel rendement.

Pioniersplek Nijkleaster experimenteert met nieuwe financieringsinstrumenten. De suggestie werd aangedragen aan dat Nijkleaster gemeentes of organisaties zou kunnen zoeken die garant willen staan voor een lening, bijvoorbeeld bij de Stichting Kerkelijke Gelden. Op die manier maak je het gemakkelijker voor gemeentes om te participeren.

Het geanimeerde gesprek over de dilemma's en oplossingen rond de financiering van kerkelijke vernieuwing gaf de organisatoren het gevoel dat verder moet worden gegaan met dit thema. Een belangrijke vervolgstap vormt het stimuleren van kennisopbouw rond dit thema met een duidelijke praktische toepassing.

Concreet wordt gedacht aan twee dingen:

- Een tweede "Krimpende middelen en toch vitaal" rapport, maar dan voor heel Nederland. Het bestaande rapport beschrijft alleen de situatie in Noord-Nederland. In dit rapport dienen ook diaconale gelden te worden meegenomen én een schatting gegeven van de hoeveelheid vermogen dat in gebouwen en landerijen e.d. aanwezig is. Dat is op dit moment niet bekend, omdat dit vermogen vaak voor 1 euro in de boeken staat, terwijl het vaak vele malen meer waard is.
- Ten tweede wordt een doorgaande onderzoekslijn rond deelthema's van "Krimpende middelen en toch vitaal" overwogen. Degelijke wetenschappelijke onderzoeken met een praktische uitwerking. Op die manier krijgen kerkrentmeesters, fondsbeheerders en anderen goede handvatten voor het investeren in kerkelijke vernieuwing.

Het CCC gaat in de komende tijd samen met de VKB optrekken om te kijken hoe bovenstaande projecten vorm kunnen worden geven. Voor beide projecten wordt ook financiering gezocht, zodat onderzoekers vrij kunnen worden gesteld. Ook wordt dan een kennistransfer mogelijk. Of in gewone taal: dat wetenschappelijke inzichten niet in de ivoren toren van de wetenschap blijven, maar beschikbaar komen voor een breder veld.

Lezers die geïnteresseerd zijn om op enige manier op de hoogte te blijven van de resultaten van dit onderzoek of willen bijdragen aan dit onderzoek worden van harte uitgenodigd om contact op te nemen via ccc@pthu.nl of B.vanRijssen@kerkrentmeester.nl. Het rapport "Krimpende middelen en toch vitaal" is via deze link te downloaden: www.pthu.nl/ccc/Onderzoek/Onze%20lopende%20projecten/KrimpendeMiddelen/.

Marten van der Meulen, coördinator CCC en universitair docent godsdienstsociologie aan de PTHU

TOINE DAELMANS

LUIDKLOKKEN & TORENUURWERKEN

Stipdonk 16, 5715 PC Lierop
☎ Toine Daelmans: 0492 54 55 77
☎ Ralf van Veghel: 06 460 656 21
info@daelmans.com - www.daelmans.com

Asbest 2024

Tekst Adam van Bergeijk

Kerkrentmeesters krijgen te maken met een maatregel van de overheid waarin asbest in daken wordt verboden. De maatregel wordt ingevoerd in 2024, maar kerkrentmeesters doen er goed aan om zich nu al te oriënteren op de mogelijke aanwezigheid van asbest in hun kerk, kerkelijk centrum of (dienst)woning. In veel naoorlogse bouw werd volop gebruik gemaakt van asbest, maar ook bij renovaties werd het gebruikt.

Wat is asbest?

Asbest komt vanwege goede materiaal-eigenschappen in uiteenlopende toepassingen voor. De meest gebruikte toepassingen zijn dakbedekking, isolatiemateriaal, riolering, cv-ketels en plafonds. Asbest bestaat uit kleine vezels die met elkaar verbonden zijn door menging met andere materialen. De binding tussen deze asbestvezels vergaat door zure regen of door uv-straling van zonlicht. Asbestvezels kunnen vervolgens in de buitenlucht komen. Deze vezels zijn schadelijk voor de gezondheid; in het ergste geval kan longkanker worden veroorzaakt. Vanwege deze gezondheidsrisico's werd het gebruik van asbest in 1994 verboden. De overheid gaat over op actieve bestrijding van asbest en heeft asbestdaken verboden met ingang van 2024. Tot die tijd zijn eigenaren verantwoordelijk voor de sanering van hun asbestdaken. De kosten hiervan zijn voor de eigenaren en bij kerken dus voor de kerkbesturen.

Alleen asbestdaken die in direct contact staan met buitenlucht

Een bijzonderheid bij de overheidsmaatregel is de bepaling dat alleen asbest in daken die in contact staan met de buitenlucht moet worden gesaneerd. Omdat asbest ook kan voorkomen in plafonds of als isolatie bij leidingen onder de grond, is dit een belangrijk gegeven. Als

bijvoorbeeld de garage bij een pastorie wanden heeft waarin asbest is verwerkt, dan hoeven die niet te worden gesaneerd. In verband met de gezondheidsrisico's is het natuurlijk wel een overweging waard om alle asbest aan te pakken. Als dergelijke wanden beschadigen komen er immers ook asbestvezels vrij.

Wat te doen bij mogelijke aanwezigheid van asbest?

Als er een redelijk vermoeden is van de aanwezigheid van asbest, is de eigenaar van het pand verantwoordelijk. Dat betekent voor kerkrentmeesters dat zij zich eerst dienen te vergewissen of er asbest aanwezig is in de door hen beheerde panden. Een inventarisatie kan worden gedaan door een gecertificeerde onderneming. Gecertificeerde ondernemingen zijn in het bezit van certificaat SC540. Dit certificaat is verplicht voor bedrijven die asbest-inventarisaties uitvoeren. Vervolgens kan de sanering worden uitgevoerd. Ook hiervoor is een gecertificeerd bedrijf nodig, dat beschikt over certificaat SC530. Om belangenverstrengeling te voorkomen, mag een bedrijf dat de asbestinventarisatie uitvoert niet ook de sanering uitvoeren. Wel mag het bedrijf dat de asbestinventarisatie deed, na de sanering controleren of het asbest volgens de regels is verwijderd. Bedrijven die over de juiste certificaten beschikken zijn te vinden op de website ascert.nl.

Asbestinventarisatie verplicht bij renovatie of verbouwing

Overigens moet bij een grote verbouwing of renovatie ook een inventarisatierapport worden opgesteld. Deze verplichting maakt deel uit van de omgevingsvergunning. Als de aanwezigheid van asbest pas wordt opgemerkt tijdens een renovatie of restauratie moet alsnog een asbestinventarisatie worden gedaan. Het spreekt vanzelf dat zo'n onderbreking de nodige tijd en geld kost.

Verzekeringsmaatschappij informeren

Als de aanwezigheid van asbest wordt vermoed of is vastgesteld, moet de verzekeringsmaatschappij, waarbij het

kerkgebouw is verzekerd, worden geïnformeerd. De te verzekeren kosten zijn bij een calamiteit met asbest groter. Stel dat er brand uitbreekt in een kerk waarin asbest is verwerkt, waarbij vrijgekomen asbest terecht komt in de directe omgeving. De brandverzekering dekt deze omgevingschade niet, omdat bij een brandverzekering alleen de schade en de opruimkosten op het verzekerde adres wordt gedekt. De schade in de omgeving wordt alleen gedekt door een milieuschadeverzekering.

Alert op de aanwezigheid van asbest

Kerkrentmeesters die de aanwezigheid van asbest vermoeden, kunnen het best aan de slag met een asbestinventarisatie. Het duurt nog even voordat het 2024 is en asbestdaken niet meer zijn toegestaan, maar toekomstgericht beleid begint vandaag.

Bovendien is er sinds 2016 een subsidieregeling beschikbaar voor een bijdrage in de saneringskosten. Meer informatie over de subsidie en onder welke voorwaarden de subsidie kan worden verkregen kan gevonden worden via de website www.rvo.nl.

De overheid gaat over op actieve bestrijding van asbest en heeft asbestdaken verboden met ingang van 2024

De orgelbank

De orgelbank van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer biedt plaatselijke kerken en gemeenten de mogelijkheid hun pijporgel te koop aan te bieden.

Momenteel zijn er in totaal 8 instrumenten in de orgelbank opgenomen. Afgelopen maand is nieuw ingeschreven een orgel gebouwd door L. van Dam en Zn met 20 stemmen verdeeld over twee klavieren en pedaal. Het orgel komt beschikbaar door een kerksluiting in Middelburg. Alle aangeboden orgels kunt u raadplegen op onze website kerkmarkt.nl in de rubriek orgelbank.

Voor gedetailleerde informatie over de orgelbank kunt u contact opnemen met:
Centraal Bureau VKB Tel. (078) 639 36 63
E-mail n.dejong@kerkrentmeester.nl

Kerkrentmeesters in Groningen, Drenthe, Friesland en Noord-Holland

Kent u ons al?
Wie zijn wij?
Wat doen wij?

Neem eens een kijkje op onze website
www.sbkg-noordnederland.nl
of bel ons op nummer 058 - 212 35 92

Wij helpen u ontzorgen bij:

- onderhoud / restauratie / verbouw
- gebouwenbeheer / groenbeheer
- subsidie- en fondsaanvragen / financiering

SBKG
Noord-Nederland

► Predikanten verhuizen is een specialisme

Tekst & Beeld Mondial Aad de Wit

Mondial Aad de Wit Verhuizingen verhuist al generaties lang dominees en gezinnen. Het komt zelfs voor dat zij de kinderen van de dominees weer verhuizen. Een dominee verhuist vaker (als gevolg van een beroep dat wordt aangenomen) dan een gemiddelde particulier. Ook is de kans groot dat, als de verhuizing goed bevalt en zorgvuldig verloopt, bij een volgende verhuizing de naam van Mondial Aad de Wit weer valt. Vaak zijn zij dan ook de vaste verhuizer voor de predikant en de familie. Door de ruime ervaring is het verhuizen van predikanten voor Mondial Aad de Wit een specialisme pur sang.

Christelijke normen en waarden

Bij Mondial Aad de Wit is het belangrijk dat de verhuizers bekend zijn met de christelijke normen en waarden en daar ook naar handelen. Veel medewerkers zijn bijvoorbeeld lid van een kerkelijke gemeente. Door de diverse contacten in christelijke organisaties en verenigingen heeft Aad de Wit door de jaren heen (naams)bekendheid opgebouwd. Ook houden de medewerkers rekening met gedrag en uiterlijke verschijning, zoals haardracht, oorbellen en tatoeages. Het bedrijfsbeleid is erop gericht dat iedereen verzorgd, netjes en beleefd voor de dag komt. Bovendien pretendeert Mondial Aad de Wit de vriendelijkste verhuizer te zijn.

Veel boeken

Het verhuizen van dominees betreft vaak grote inboedels met veel boeken, die veel aandacht en organisatorisch vermogen vragen van de verhuizers. Om de predikant en eventuele medebewoners volledig te ontzorgen is een goede begeleiding en vertrouwen in elkaar een must. Door de ruime ervaring en de getoonde vakbekwaamheid onderscheidt Mondial Aad de Wit zich als de 'predikant-verhuizer'. Zij hebben de capaciteit, rust en het vertrouwen een verhuizing van een dominee van A tot Z te verzorgen. Extra aandacht gaat altijd uit naar de bibliotheek/studeerkamer vol met theologische boeken. Ook zijn er vaak grote (elektronische) orgels en piano's aanwezig, wat vraagt om de inzet van de juiste hulpmiddelen.

Verhuiskosten

In veel gevallen wordt er eerste een offerte aangevraagd door de kerkenraad of commissie. Het gebeurt ook regelmatig dat de dominee vrij is om te kiezen met wie hij gaat verhuizen. Een predikant die met emeritaat gaat, kan zelf een verhuisbedrijf selecteren. Als een verhuisbedrijf of diens personeel lid is bij een kerk die een nieuwe dominee krijgt dan is de kans groot dat de verhuizing in 'eigen kring' blijft. Wellicht ook tegen een laag tarief om de plaatselijke gemeente in de kosten te ontzien. Ook is het zo dat de kerkelijke gemeente waar de dominee het beroep heeft aangenomen de verhuiskosten betaalt. De kerkelijke gemeente kan ook een vaste verhuizer aanwijzen. De laatste jaren vragen de kerkelijke gemeentes steeds vaker meerdere offertes op, echter wel bij verhuisbedrijven die affiniteit hebben met de doelgroep.

Korting via de VKB

De predikant of het college van kerkrentmeesters vraagt – vrijblijvend – een offerte op bij Mondial Aad de Wit Verhuizingen via www.vkb-verhuizingen.nl of rechtstreeks via het telefoonnummer 0800 – 022 17 22. Middels een taxatiebezoek krijgen kerkrentmeester of predikant deskundig advies en stelt de verhuiskostenpartner een gespecificeerde offerte op. Als de verhuizing volgens deze offerte wordt uitgevoerd, kan de predikant of het college van kerkrentmeesters de factuur doorsturen naar de VKB. De

MONDIAL MOVERS
Aad de Wit Verhuizingen

VKB keert aan degene die de factuur betaalt, 1% van het factuurbedrag uit met een minimum van € 50.

Regionaal, nationaal en internationaal

Het grootste deel van de predikantenverhuizingen zijn nationale verhuizingen. Soms ook verhuizen predikanten overzee. Er zijn namelijk een aantal kerkverbanden die ook in Canada, Noord Amerika en Zuid Afrika een kerkelijke gemeente hebben. Deze zijn vroeger ontstaan uit de tijd dat veel Nederlanders naar deze landen gingen emigreren. Het betreft in de meeste gevallen persoonlijke inboedels, waar het voorheen nog wel eens de complete aankleding van kerk en bijgebouwen betrof. Het verhuizen van kerkinterieurs komt de laatste tijd weinig meer voor. Er worden niet veel nieuwe kerken gebouwd dus ook niet veel kerkorgels en interieurs geleverd.

Ontwikkelingen in de verhuismarkt

Mondial Aad de Wit ziet bepaalde trends bij de predikantenverhuizingen. De traditionele situatie waarbij de dominee naast de kerk in een imposante pastorie woont is aan het verdwijnen. Predikanten kunnen een aanstelling voor deeltijd hebben in meerdere gemeenten. Dat heeft tot gevolg dat een predikant niet hoeft te verhuizen, maar heen en weer reist vanuit zijn of haar eigen woning. Die woning kan bijvoorbeeld in bezit zijn. Ook predikanten willen een eigen woning met de daarbij behorende eigendomsrechten en voordelen. Tenslotte komt het steeds minder voor

dat alleen de predikant een aanstelling heeft en diens partner geen betaald werk verricht. Meer en meer partners van predikanten hebben hun eigen werkkring. Ook kinderen, als die er zijn, hebben invloed op de keuze van de ouder om een beroep naar een andere gemeente wel of niet aan te nemen.

Bijzondere verhuizingen

In sommige kerken staat de dominee nog wat op een voetstuk. Wanneer de verhuizer dan met de verhuiswagen in een klein dorp op de Veluwe, Zeeland of in de Alblasserwaard aankomt en gaat lossen zie je wel dat het hele dorp meeleeft en nieuwsgierig is wat er nu allemaal uit die verhuiswagen komt. Een leuk gezegde van onze verhuizers is dan: "Hoe zwaarder de dominee hoe meer boeken".

► www.vkb-verhuizingen.nl

■ Aandacht is nodig voor ANBI-verplichtingen

Sinds 1 januari 2016 dienen ook kerkgenootschappen en hun zelfstandige onderdelen te voldoen aan de zogenaamde transparantie-verplichtingen voor Algemeen Nut Beogende Instellingen (ANBI).

Dit betekent:

- Publicatie van een aantal gegevens omtrent samenstelling bestuur, doelstelling e.d. op een website
- Publicatie van een aantal financiële gegevens (onder andere verkorte staat van baten en lasten en inzicht in bestedingen) op dezelfde website, waarbij deze financiële gegevens ieder jaar vóór 1 juli moeten worden ververst. Dit betekent dat sinds 1 juli 2017 deze gegevens over 2016 gepubliceerd moeten zijn.

Info en teksten voor deze informatie vindt u op www.protestantsekerk.nl/anbi, zie oa. "format transparantiegegevens anbi kerkelijke gemeente".

Het websiteadres (URL) waarop deze gegevens zijn gepubliceerd dient up to date te zijn. Voor gemeenten, kerken en diaconieën van de Protestantse Kerk geldt: deze URL – of wijzigingen daarin – dient te worden vermeld op een speciale pagina in het LRP-programma. De Protestantse Kerk zorgt landelijk voor het doorgeven van deze en andere mutaties aan het ANBI-team van de belastingdienst.

Het RSIN van uw gemeente of diaconie kunt u opzoeken in het anbi-register van de belastingdienst, te vinden via https://www.belastingdienst.nl/rekenhulpen/anbi_zoeken/. In 2017 is de belastingdienst gestart met de controle op deze gegevens. Niet alleen bleken sommige websiteadressen (URLS) afwezig te zijn,

verouderd of niet meer te werken, ook werden verouderde financiële gegevens aangetroffen of onjuiste RSIN-vermeldingen.

Dit kan leiden tot intrekking van de ANBI-beschikking voor uw gemeente of diaconie. En dat leidt tot verlies van de giftenaftrekmogelijkheid voor uw gemeenteleden.

Dringend advies: laat het niet zo ver komen dat u een brief krijgt waarin onvolkomenheden worden geconstateerd en de intrekking van uw ANBI-status wordt aangekondigd. Houdt uw ANBI-gegevens op orde.

*Jaap Broekhuizen
(Jurist bij Kerk en Werk van
het landelijk dienstencentrum;
secretaris CIO(K))*

■ Top van de kerk vertrekt

Tijdens de oktober vergadering van het platform van RCBB's werd medegedeeld dat zowel de heer Haaije Feenstra als mevrouw Greet Prins de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk verlaten.

Feenstra legt zijn functie als algemeen directeur neer en wordt directeur bij Prisma, een koepelorganisatie van een aantal christelijk-charitatieve organisaties. Vanaf 18 november neemt de heer ds. Hans van Ark zijn functie waar, die overigens tijdens dezelfde platform vergadering nadrukkelijk verklaarde geen kandidaat-opvolger te zijn. "Ik ga alle nieuwkomers heerlijk inwerken, en dan word ik – denk ik – nog weer een tijdje dominee."

Mevrouw Greet Prins treedt af als voorzitter van het bestuur van de Dienstenorganisatie. Zij wordt voorzitter van het bestuur van de KRO-NCRV.

Tegelijk werd medegedeeld dat ook synodepreses ds. Karin van den Broeke zal stoppen als preses, en wel in april 2018.

Kortom: het wordt in Utrecht in het aankomende jaar dus een behoorlijke stoelendans. Uiteraard hopen wij dat er weer bekwame mensen gevonden kunnen worden, die Prins, Feenstra en Van den Broeke kunnen opvolgen.

■ Circulaire predikantstraktementen en arbeidsvoorwaarden kerkelijke medewerkers 2017

In het Georganiseerd Overleg Predikanten (GOP) zijn besluiten genomen met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden van de predikanten voor gewone werkzaamheden per 1 januari 2017. Begin november zijn de gemeenten door middel van een circulaire hiervan op de hoogte gesteld. Het GOP volgt voor de ontwikkelingen van de hoogte van het traktement de ontwikkelingen van het salaris van rijksambtenaren. Er is afgesproken om de salarissen van rijksambtenaren met terugwerkende kracht tot 1 januari 2017 met 1,4% te verhogen.

Ook het Georganiseerd Overleg Medewerkers heeft een circulaire verzonden met daarin de besluiten over de arbeidsvoorwaarden voor kerkelijke medewerkers in de Protestantse Kerk in Nederland. Het loon van een kerkelijk medewerker wordt eveneens verhoogd met terugwerkende kracht tot 1 januari 2017 met 1,4%. Het college van kerkrentmeesters dient deze laatste loonsverhoging, indien van toepassing, met terugwerkend kracht door te voeren.

Kosters in beeld

Tekst Jos Aarnoudse

Er is een leuk kijk- en leesboek uitgekomen over kosters. Het is uitgegeven door uitgeverij KOMMA/ d'jonge Hond. Het heet: 'Een dienstbaar volkje. Kosters in het Nederland van nu'. De foto's zijn gemaakt door Edith Gerritsma en de teksten zijn geschreven door André Hijmans. Verkoop en distributie gaan via d'jonge Hond (info@dejongehond.nl). Het project werd gesponsord door de CNV Vakcentrale. De Nederlandse vakbond voor kosters is bij het CNV aangesloten. Het boek telt 159 pagina's.

Leuk kijk- en leesboek

Wat is er leuk aan het boek? De makers van het boek, fotograaf en schrijver, volgen een aantal verschillende soorten kosters in hun werkzaamheden. Ze zijn eigenlijk 'bij toeval' op hun onderwerp gekomen. Je praat eens met een koster en denkt: interessant, onbekende wereld voor mij, hoe zou dat bij anderen zijn. Moet er niet een beroep in beeld gebracht worden dat misschien dreigt te verdwijnen? Moeten hun verhalen niet worden opgeschreven? Of zoals de auteurs schrijven: "...gaandeweg groeide ook de behoefte aan een soort eerbetoon." Van het één kwam het ander. Zo kwamen ze in contact met vier kosters, ouder en jonger, werkend bij een Protestantse, Rooms-katholieke, Baptistische en een Lutherse kerk. Allemaal gelegen in Holland, twee in een stad (Amsterdam en Leiden), twee in een dorp (Abcoude en De Hoef).

Uitstervend beroep

Het is een inkijk in het kostersleven en het kerkelijk leven in tamelijk gewone situaties. Dat is een beetje gevaarlijke vaststelling, want wat is 'gewoon'? Ik bedoel, dat het niet gaat om gemeenschappen met een fors aangezet profiel binnen hun eigen traditie. Ook hebben ze allemaal te kampen met vergelijkbare ontwikkelingen: meer of minder terugloop van kerkbezoek, zoektocht naar nieuwe mogelijkheden van relevantie en gebruik van het kerkgebouw, financiële beperkingen die gaan knellen. De vraag wordt in het boek ook expliciet gesteld: is er nog wel een toekomst voor de professionele koster. In de Rooms-katholieke Kerk is het aantal teruggedaan van 1000 (in 1950) naar 25 (alleen in de grote 'kathedrale' kerken nog). In de Protestantse Kerk ging het wat minder drastisch. Daar werken nog zo'n 550 betaalde kosters (veelal ook in deeltijd). Een graadmeter is ook het aantal leden van de kostersbond. Waren dat er in de jaren '60 nog zo'n 1000, het zijn er nu 450, waarvan ongeveer 200 gepensioneerd.

EEN DIENSTBAAR VOLKJE KOSTERS IN HET NEDERLAND VAN NU

Edith Gerritsma fotografie
André Hijmans teksten

Op de vraag of het betaald kosterschap een uitstervend beroep is, antwoordt mr. Jan Kos, namens de VKB (geen VBK!) lid van het Georganiseerd Overleg Kerkelijke Medewerkers, bevestigend. De beroepsgroep zal een kleine beroepsgroep worden, met een meer gedifferentieerd takenpakket. Meer manager van een kerkelijk centrum of een grote monumentale kerk, waar meer in gebeurt dan alleen puur kerkelijke activiteiten. In veel kleinere lokale gemeentes en parochies wordt het meer en meer vrijwilligerswerk. Ondertussen geven de plaatjes en de verhalen een herkenbaar beeld van het kosterswerk.

Onderhuidse onvrede

Vanuit kerkrentmeesterlijk perspectief begon ik echter wat meer potloodstreepjes te zetten bij het hoofdstuk, dat gaat over 'arbeidsverhoudingen op het kerkelijk erf' (p. 121-136). Dit is het hoofdstuk waarbij meer kosters aan het woord komen. De auteurs bezochten een vergadering van de kostersbond. Ik wil niet zeggen, dat er alleen geklaagd wordt, maar ik werd er ook niet vrolijk van. Vooral informeel is er behoorlijk wat zorgelijkheid, zo blijkt. "...in de wandelgangen blijkt er wel degelijk meer te spelen. Vooral onder de jongere, nog werkende garde is er onvrede. Over hun vaak kleine aanstellingen (...) Over het vele onbetaalde overwerk dat van ze wordt verwacht. Over de niet zelden moeizame verhouding met kerkbestuurders en andere vrijwilligers die onduidelijkheid schept." (p. 121). Er zou sprake zijn van een diffuse werkgeversrol. Ook het hybride werken met enerzijds betaalde en anderzijds vrijwillige werkers leidt nogal eens tot frictie. Te wei- ▶

nig zakelijke omgangsvormen ('want het is toch voor de kerk'). Onhandige manoeuvres als er conflicten zijn, overigens soms ook van twee kanten.

Zaakjes goed op orde hebben als kerkrentmeesters

Het zijn geen onbekende klachten. Ze zijn ook niet uit de lucht gegrepen, denk ik. Het noopt kerkrentmeesters meer dan ooit (juist in een 'krimpende' en veranderende situatie) de zaakjes als werkgever goed op orde te hebben of te krijgen. Voor de Protestantse Kerk zijn duidelijke arbeidsvoorwaarden vastgelegd. Bij wisseling van de wacht binnen een college van kerkrentmeesters dient er een goede overdracht te zijn, zodat een koster of een kostersteam (bij vrijwilligers) niet weer opnieuw hoeft te beginnen met een nieuwe kerkrentmeester. Het klinkt allemaal logisch, maar het vraagt wel degelijk zorgvuldige aandacht. Bij unieke gebeurtenissen (waar je geen ervaring mee hebt) kan er advies gevraagd worden bij het bureau van de VKB (servicebureau voor protestantse kerkrentmeesters). De VKB werkt immers vanuit de slogan: 'kerkrentmeesters helpen kerkrentmeesters'. Er is elders vast wel ervaring opgedaan met het betreffende punt.

Regelmatig praten

Het lijkt belangrijk om regelmatig in gesprek te gaan als 'werkgever' (ook van de vrijwilligers) met allen die koste-

ren (in ieder geval eens per jaar), los van akkevietjes. Misschien is het een geste om de kosters het boek cadeau te doen, en naar aanleiding daarvan ook eens door te praten over hun beleving van het kosterschap (betaald of vrijwillig). Ondertussen is het niet verkeerd om het boek ook zelf als kerkrentmeesters eens door te kijken en te lezen. Het maakt je – hoe dan ook – bewust van de rol die kerkrentmeesters hebben en de verantwoordelijkheid die dat met zich meebrengt ten aanzien van (betaalde en vrijwillige) medewerkers.

een *Cantor* kerkgeluidssysteem van Dialoog Church Sound U hóórt het verschil!

Als U op elke plaats in de kerk goede verstaanbaarheid wenst, dan kiest U voor Dialoog Church Sound: goede advisering, professionele en toch eenvoudig werkende apparatuur en prima service! Een *Cantor* kerkgeluidssysteem wordt op basis van Uw wensen samengesteld, met als hoofddoel de meest optimale spraakverstaanbaarheid.

Al meer dan 55 jaar gespecialiseerd in kerkgeluidstechniek ... meer dan 1800 kerken met *Cantor* Kerkgeluidsapparatuur kerkversterkers, microfoons, geluidszuilen, draadloze volumeregeling, ringleidingsystemen, beeldprojectie

Dialoog Church Sound
www.cantorsound.nl

Van Poppelstraat 22
040 – 2 420 840

5622 BJ Eindhoven
info@cantorsound.nl

► **Regiobijeenkomst VBMK -
Openstelling en samenwerking**

Op donderdagmiddag 7 december organiseert de Vereniging van Beheerders van Monumentale Kerkgebouwen in Nederland (VBMK) samen met Stichting Sint-Jansmuseum haar tweede regiobijeenkomst van dit jaar. Deze vindt plaats in het Sint-Jansmuseum van de St Jans-Kathedraal en zal gewijd zijn aan het onderwerp 'Openstelling en samenwerking'. De vraag staat centraal hoe wij nog meer mensen en groepen in de samenleving kunnen laten genieten van de schoonheid en de bijzondere belevingswaarde van het monumentale kerkgebouw en al het schoons dat zich daarin bevindt. Kerkbeheerders maar ook andere belangstellenden zijn deze middag van harte welkom en worden uitgenodigd aan de discussie deel te nemen.

Aanmelden info@vbm.nl | www.vbm.nl

► **Dominee-date**

Op 19 januari 2018 organiseert het Team Mobiliteit van de Protestantse Kerk voor de vierde keer een 'speed-date' tussen beroepscommissies en proponenten.

► **Agenda Kerkbalans**

Kerkbalans 2018

De Actie Kerkbalans 2018 wordt gehouden van 20 januari t/m 3 februari 2018.

Fotowedstrijd

Doe met uw parochie / gemeente mee met de Nationale fotowedstrijd 2018 'Jouw kerk in beeld'. De winnaars krijgen onder meer een bedrag van 250 euro dat de plaatselijke kerk mag gebruiken voor de eigen Actie Kerkbalans. En ze krijgen een workshop fotografie van topfotograaf Ramon Mangold.

Met deze fotowedstrijd roepen we alle kerkleden op een foto te maken die hun kerk in beeld brengt. Of dit nu het gebouw of een mooie viering is, een kerkelijk detail of een ontroerend samenzijn. Inzenden kan tot en met vrijdag 22 december.

Waarom meedoen?

Wint er iemand uit uw gemeente, dan kunt u dat prijzengeld dus komend jaar besteden aan uw eigen Actie Kerkbalans. Bovendien levert de wedstrijd naar verwachting mooie beelden op van uw eigen kerk, die u weer kunt gebruiken in een mooie expositie of in Kerkbalans-materiaal van komend jaar!

Voor de meest actuele informatie kunt u kijken op www.kerkbalans.nl

Vademecum Kerkelijke Begraafplaatsen

Het Vademecum Kerkelijke begraafplaatsen is hét handboek voor kerkelijke gemeenten die in het bezit zijn van een begraafplaats. Het boek geeft een zo volledig mogelijk beeld van alles wat met begraven en begraafplaatsen in kerkelijke gemeenten te maken heeft.

De uitgave is samengesteld door de Commissie Beheer Kerkelijke begraafplaatsen van de VKB, waarbij tekstbijdragen geleverd zijn door de heren R.M. Belder, ing. D.A.J. Bruil, drs. J. la Croix, mr. A. Rigters, C. Spek en drs. W. van Vliet.

De kosten voor het Vademecum zijn € 29,15 (VKB-ledenprijs € 26,24) exclusief BTW

Handleiding voor kerkrentmeesters

Leverbaar is de 20e en herziene druk van de Handleiding voor kerkrentmeesters. Het boekje is een naslagwerk en verwijzingsgids voor iedereen die in dienst van de kerk bezig is met de facilitaire ondersteuning van het gemeentewerk. De kosten voor de handleiding zijn € 14,58 (VKB-ledenprijs € 13,12) exclusief verzendkosten en BTW.

Het voorlichtingsboekje en de handleiding zijn verkrijgbaar via de webshop: www.kerkrentmeester.nl. Of per e-mail via info@kerkrentmeester.nl.

MONDIAL MOVERS
Kattenberg Verhuizingen

MONDIAL MOVERS
Aad de Wit Verhuizingen

Dé verhuizers van de VKB

#VRIJBLIJVENDE
OFFERTE EN
DESKUNDIG ADVIES
OP MAAT

#0800 - 022 17 22

Lees meer op www.vkb-verhuizingen.nl

Schaapsound is de leverancier voor spraak- en muzikinstallaties, liturgieprojectie en HD KerkTV

Dorpskerk Hellendoorn

Zwolle
Ridderkerk
Roermond

www.schaapsound.nl
info@schaapsound.nl
Tel: 085-0663333

schaapsound

Bouwkundige:

Tekst Bert van Rijssen **Foto** Ab van Amerongen

Ab van Amerongen (66 jaar) is sinds kort in de Protestantse gemeente Rheden (Gld) kerkrentmeester met bouwzaken in zijn portefeuille. Hij doorliep de Lagere en Middelbare Technische School (bouwkunde). Na enkele jaren als timmerman/metselaar te hebben gewerkt trad hij in dienst bij de gemeente Arnhem, als bouwkundig medewerker op de afdeling bouw- en woningtoezicht. Hij volgde verschillende avondcursussen (onder andere bouwkundig opzichter) en werkte zich op tot senior bouwinspecteur bij de gemeente. Drie jaar geleden ging hij met pensioen.

Welke objecten beheer je?

De Protestantse Gemeente Rheden is in het gelukkige bezit van een prachtig monumentaal middeleeuws kerkgebouw. In 980 wordt al het bestaan van een kerkgebouw gemeld, maar die eerste kerk is in fasen helemaal gewijzigd. De toren in romaanse stijl dateert uit de 12e eeuw, daarna is het gotische koor gebouwd (in de 14e eeuw). Het gotische schip kwam rond de eeuwwisseling 15e-16e eeuw tot stand. 's Zaterdags in de zomer wordt de kerk opengesteld, er is een vrijwilligerspool om mensen te ontvangen en voor te lichten. De gebrandschilderde ramen in het koor zijn uit 1904; een ander bijzonder object in de kerk is de monumentale Brantsenbank (de familie Brantsen is een patriciërsgezicht dat de nabijgelegen buitenplaats Rhederoord bewoonde). Er is een groep van drie vrijwilligers-kosters die de dagelijkse/wekelijkse activiteiten voor de eredienst en bijzondere diensten verrichten. Daarnaast is er een kerkelijk centrum: het Jonkvrouw Brantsen Centrum (JBC) waar vergaderingen van de kerkelijke gremia plaatshebben en waar jeugdgroepen, koren etc. gebruik van maken. Het gebouw wordt af en toe verhuurd voor feesten en zo, maar dan moeten de huurders zelf voor de catering zorgen. Dit gebouw heeft een aparte beheerder. Deze woont de vergaderingen van het college bij en is dus goed op de hoogte van alles wat speelt. Verder is er een begraafplaats (niet naast de kerk gelegen, er wordt niet meer begraven) die, na een periode van

verwaarlozing nu door een groep vrijwilligers wordt onderhouden. De begraafplaats wordt nu nog door een andere kerkrentmeester beheerd, totdat we hem kunnen onderbrengen in een daarvoor op te zetten aparte stichting.

Welke activiteiten horen bij het beheren van deze objecten?

Vooral veel contacten met instanties, energieleveranciers (meterstanden), monumentenwacht (jaarlijkse controle + opvolging, onderhoudsplan), gemeente (momenteel onder andere vanwege de gebruiksvergunning en op handen zijnde verbouwingsplannen). Voor het onderhoud van de installaties heb ik de hulp van de beheerder van het JBC die elektrotechnisch goed onderlegd is.

Spelen er momenteel belangrijke dingen op het gebied van gebouwenonderhoud in de gemeente?

We hebben enige jaren geleden een ingrijpende restauratie aan het orgel gehad. Recentelijk is, in samenwerking met en met medefinanciering van de RK gemeenschap in Rheden (die hebben geen eigen kerk meer) een stiltekapel gerealiseerd in de voormalige kleine consistorie, Die wordt ieder dag geopend en gesloten door vrijwilligers, er is een glazen deur met zicht op het kerkinterieur, en een beeld van de heilige Mauritius (de oorspronkelijke patroonheilige van de kerk). Mensen kunnen er een

"kaarsje" aansteken (feitelijk een elektrisch waxinelichtje, we durven niet met echt vuur te werken). Verder zijn we nu bezig met een aanpassing aan het interieur om de kerk meer geschikt te maken voor multifunctioneel gebruik, met een toiletblok en inpandige bergruimte voor o.a. extra stoelen. De kerk wordt namelijk steeds vaker gebruikt voor muzikale uitvoeringen.

Hoe financieren jullie het onderhoud en de aanpassingen?

We hebben een Stichting Behoud Rhedense Dorpskerk. Die hebben donateurs en houden acties waarmee vermogen wordt opgebouwd. Daaruit kunnen de plannen al deels worden gefinancierd. We mogen ook blij zijn met al onze vrijwilligers. We hebben ongeveer zeshonderd pastorale eenheden in de gemeente waarvan een groot deel vrijwilligersactiviteiten doet, maar voor sommige onderwerpen (stiltekapel, begraafplaats) zijn er zelfs vrijwilligers (én financiële bijdragen) van buiten de plaatselijke gemeente.

Waar word je blij van, waar komt de motivatie vandaan?

Ik ben geboren en getogen in Rheden, en ik word blij als ik de kerk zie. Die is uitzonderlijk mooi gelegen, met vrij zicht overal vandaan. Ik ben er trots op mee te kunnen werken aan de instandhouding daarvan.

Het kerkinterieur op de schop (5):

het doophek en de dooptuin

Tekst Marco Blokhuis & Jan Dirk Wassenaar

Toen in de zeventiende eeuw in veel kerken een inrichting tot stand kwam voor de protestantse eredienst vormde het hek rond de preekstoel bijna een vast gegeven. Daarmee werd niet alleen de preekstoel als belangrijkste meubelstuk afgeschermd, maar werd ook een ruimte gecreëerd waarbinnen de doop werd bediend. Vanouds was het al gebruikelijk om bijzondere onderdelen in het interieur een beschermend hekwerk te geven. Het hek, ook wel doophek genoemd, voorkwam nu dat de kerk-gangers dichtbij of soms pal onder de preekstoel gingen zitten, wat in een tijd met losse stoelen nogal eens gebeurde. De ruimte binnen het doophek werd wel de dooptuin of het doophuis genoemd. Het doopvont werd bevestigd aan de kuip van de preekstoel of aan de trap daarvan. Die positie is niet toevallig. Het heeft te maken met het verband tussen de doop en de Woordverkondiging. Het Woord staat centraal en het sacrament is daaraan ondergeschikt. Deze gedachte werd zo ver doorgevoerd dat in sommige plaatsen de doop vanaf de preekstoel werd bediend. Daartoe werd het doopvont hoger aan de preekstoelkuip bevestigd. Voor de preekstoel werd dan een verhoging opgesteld waarop de vader van de dopeling kon gaan staan om het kind ten doop te houden. Een

voordeel hiervan is, dat de handeling goed zichtbaar is voor de gemeente. Een dergelijke situatie is tegenwoordig nog, of eigenlijk weer, te zien in de kerk van Nederhorst den Berg. Op oude foto's was zichtbaar dat vóór 1939 de koperen doopbekkenhouder zich hoog aan de preekstoel bevond. Om die reden is dit weer teruggebracht met de restauratie van 2007.

De dooptuin werd ook wel gebruikt voor andere plechtigheden, zoals de viering van het avondmaal, huwelijksluitingen en het doen van belijdenis, maar dit verschilt per plaats.

De ruimte binnen het doophek was vooral ook de plaats van de banken voor de kerkenraad. Ook nu komt het nog wel voor dat van iemand gezegd wordt dat hij 'in het hek' zit - om aan te duiden dat hij ouderling of diaken is. De kerkenraad is verantwoordelijk voor de gemeente en de verkondiging en daarom staat de preekstoel tussen de kerkenraadsbanken in. Dat men daarmee vaak een slecht zicht heeft op de predikant was van minder van belang. Aan 'horen' werd destijds meer waarde gehecht dan aan 'zien'. De dooptuin kan wel gezien worden als het liturgisch centrum van die tijd. Daar bevond zich ook het voorzangersgestoelte met op het doophek de voorzangersle-

Nederhorst den Berg, preekstoel met hooggeplaatst doopbekken

zenaar, in veel kerken van geelkoper en net zoals op de preekstoel vaak geflankeerd door kandelaars. Het glimmende koper vormde en vormt nog steeds een fraai contrast met het donkere eikenhout.

Afgezien van praktisch nut hebben doophekken ook een belangrijke functie als beeldbepalend onderdeel van de kerkinrichting. Het doophek benadrukt en ondersteunt de hoog opgestelde preekstoel die samen blikvangers zijn in het interieur. Vaak zijn beide op dezelfde wijze vormgegeven en gemaakt van eikenhout. Ten opzichte van de preekstoel is het doophek meestal ondergeschikt en meer terughoudend vormgegeven, waarbij voor beide wel de mode van de tijd werd gevolgd.

Afhankelijk van de plek van de preekstoel is het doophek een recht hek tussen de muren van de kerk als de preekstoel aan de korte zijde van een kerkzaal werd opgesteld; rechthoekig of vierkant als de preekstoel aan de lange zijde stond of vrijstaand in de ruimte. Een doophek heeft meestal een meer uitgewerkt toegangsdeurtje, soms ook twee. Deze kunnen zich aan de achterzijde van het doophek bevinden. De stad Amsterdam lijkt een uitzondering wat betreft de afmetingen van het doop-

▲
Preekstoel met doophek (1733) te Middelstum met deurtje aan voorzijde. Op de preekstoel symbolen van vergankelijkheid; het doophek heeft alleen een decoratieve versiering; een doopboog is niet aanwezig.

◀ Maassluis

◀ Workum

hek en daarmee samenhangend die van de toegangsdeurtjes. De doophekken in de Westerkerk en de Nieuwe Kerk hadden drie toegangen en dat van de Oude Kerk zelfs vier. Vooral in de provincie Noord-Holland en in mindere mate in Zuid-Holland en Utrecht werden boven de deurtjes geelkoperen, maar ook wel ijzeren doopbogen aangebracht.

Een fraai ensemble van preekstoel, doophek en doopbogen toont de Grote kerk (1629-1639) te Maassluis, waarbij de versiering van het doophek niet onder doet voor de preekstoel, ook wat het koperwerk betreft. Het doophek heeft twee fraaie doopbogen in kwabstijl. Identieke doopbogen bevinden zich in de Noorderkerk (1620-1623) te Amsterdam, een gebouw dat als voorbeeld diende voor de kerk te Maassluis. Of de doopbogen gelijk aangeschaft werden met de bouw van de kerken blijft onduidelijk. Amsterdam lijkt echter wel voorop te gaan als het om vroege geelkoperen doopbogen gaat. De oudste doopboog in Neder-

land, van ijzer en gedateerd 1627, bevindt zich echter in de Bovenkerk in Kampen.

Een uitzonderlijk rococo-ensemble van preekstoel en doophek, samen met een doopbekkenstandaard en aankondigingsborden, bevindt zich in het Friese Sexbierum. Alle onderdelen hebben snijwerk met een symbolische betekenis. Het doophek doet daarin volop mee. Het meubilair werd gemaakt door de uit Duitsland afkomstige beeldhouwer Johann Georg Hempel en is een unicum in Nederland.

Het doophek met centraal in de dooptuin de hoog opgestelde preekstoel als verworvenheid van de Reformatie heeft eeuwenlang het karakter van het protestantse kerkinterieur bepaald. In de twintigste eeuw kwam er echter een kentering.

Tussen 1940 en 1970 is in verscheidene monumentale kerken het doophek verwijderd. Dat was vooral het gevolg van de invloed van de Liturgi-

sche Beweging. Gedurende de afgelopen decennia is er een geleidelijke herwaardering voor het hek gekomen, mede dankzij architecten van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. Zij zagen her en der kans hun waardering voor het hek als onderdeel van de totale inrichting over te brengen. Dan moet gedacht worden aan de sfeer van de kerkruijmt als geheel. Het behoeft geen betoog dat men ter wille daarvan wel eens praktische belemmeringen op de koop toe moest nemen: een hek rondom de preekstoel bevordert in het algemeen niet de gebruiksmogelijkheden van de ruimte vóór de kansel. Maar velen zijn overtuigd geraakt van het feit dat preekstoel en hek samen een fraai ensemble vormen. In een aantal kerken, zoals in de St. Gertrudiskerk te Workum, is het hek demontabel aangebracht, zodat het bij bijzondere gelegenheden (bijvoorbeeld concerten) tijdelijk verwijderd kan worden.

Literatuur: Tim Graas, 'Koperen lezelaars in protestantse kerken' in: Lood om oud ijzer. Koper, tin en ijzer in Nederlandse kerken, Soesterberg 1998, p. 121-221; Regnerus Steensma, Protestantse kerken. Hun pracht en kracht. Bezorgd en ingeleid door Justin E.A. Kroesen (Gorredijk 2013); C.A. van Swigchem, T. Brouwer, W. van Os, Een huis voor het Woord. Het Protestantse kerkinterieur in Nederland tot 1900, 's-Gravenhage/Zeist 1984.

Afscheid Willem Roseboom:

“Het is goed zo!”

Tekst Adam van Bergeijk & Mariëtte van Ooijen **Beeld** Mariëtte van Ooijen

Willem Roseboom (71), inmiddels voormalig secretaris van de VKB, zit in zijn appartement voor een groot raam met een prachtig uitzicht over Nieuwegein. Op het moderne keukenblok staat een kleurrijke bos bloemen, die hij en zijn vrouw Jannie eerder deze week in ontvangst namen bij het afscheid van de medewerkers op het bureau van de VKB. Ruim dertig jaar heeft hij zich ingezet voor de VKB en haar voorganger de Vereniging van Kerkvoogdijen. Dit jaar was het tijd, helaas ook vanwege persoonlijke omstandigheden, om af te treden. Samen met Willem kijken we terug op zijn activiteiten bij de VKB.

Eenenveertig was hij toen hij toetrad tot het afdelingsbestuur van Utrecht van de toenmalige Vereniging van Kerkvoogdijen. De heer F. van der Kolk, lid van het hoofdbestuur van de VVK, verliet in 1992 de VVK. “Het was de ‘gewoonte’ dat de vertrekkende bestuurder voor een opvolger zorgde. Op dat moment was ik president-kerkvoogd van de Hervormde Gemeente Vreeswijk en bestuurslid van de afdeling Utrecht en mede daarom vond Van der Kolk mij blijkbaar wel een geschikte kandidaat voor een functie in het hoofdbestuur. Het is belangrijk werk. Ik voelde me daarvoor verantwoordelijk. Ik heb wel getwijfeld. In mijn jonge jaren heb ik nooit door kunnen leren. En andere hoofdbestuursleden hadden vrijwel allemaal een universitaire studie afgerond. Gelukkig is dit nooit een issue geweest. We waren een team, dat elkaar goed aanvulde en zo sterker was. Ik zie mezelf meer als een generalist. De organisatie kant, waaronder procesbewaking, vind ik leuk om op te pakken. Bij het begeleiden van processen denk ik aan de ANWB, ik fungeer dan als een soort van wegwijzer.” Met als resultaat dat hij op 19 september 1992 voor het eerst aan de tafel zat bij een vergadering van het hoofdbestuur. In 1994 werd hij vervolgens benoemd tot lid van het dagelijks bestuur in de functie van 2e penningmeester.

De generalist

Dat Willem een generalist is blijkt ook uit de verhalen over zijn andere activiteiten. Bij zijn eigen gemeente, de Hervormde gemeente Vreeswijk te Nieuwegein-Zuid,

is hij diaken en organist en ook verantwoordelijk voor diverse praktische zaken. Voor migranten/statushouders in Nieuwegein is er via de Hervormde gemeente een pioniersplek ontstaan met mensen afkomstig uit circa 30 landen. De meesten zijn Christenen, voor wie het samen zijn heel belangrijk is. “Omdat ik een van de weinige diakenen ben die overdag thuis is, kan ik o.a. zaken op het gemeentehuis etc. regelen. Inmiddels zijn de meeste migranten aardig gesetteld, dus is het even wat rustiger. Het is mooi en dankbaar werk.”

VVK jubileum

Een van de hoogtepunten uit de VVK tijd was het 75-jarig jubileum van de vereniging. Roseboom werd voorzitter van de jubileumcommissie. De jubileumbijeenkomst werd gehouden op zaterdag 4 november 1995 in Apeldoorn. Het programma bestond uit een viering, een forumdiscussie met als titel ‘Heeft de kerkvoogd in de 21 eeuw (n)iets te doen?’ en de presentatie van het VVK jubileumboek ‘In dienst van de kerk’. Tijdens de presentatie van het boek vroeg Willem aandacht voor de door hem geïnitieerde actie van het jubileumgeschenk, namelijk de financiële hulp bij de kerkbouw van de Evangelische Christelijke Kerk in Irian Jaya. Het resultaat was overweldigend: f 86.191,67. Van dat bedrag konden twaalf kerkes gebouwd worden.

Kerkbeheer

In 2000 werd Willem benoemd tot voorzitter van de re- ►

dactiecommissie van "de Kerkvoogdij". In het kader van Samen-op-Weg was de samenwerking tussen de VVK en LVCB in de jaren steeds nauwer geworden. Dat leidde er ook toe dat beide verenigingen, die respectievelijk "de Kerkvoogdij" en "Administratie en Beheer" uitgaven, besloten om met ingang van januari 2001 met een nieuw blad te komen, namelijk "Kerkbeheer".

"En wanneer er een jubileumfeest komt voor het honderdjarige bestaan van de VKB in 2020, dan mogen jullie me hiervoor uit bed bellen!"

Fusie

Willem was in zijn dagelijks leven werkzaam bij de Nederlandsche Middenstandsbank N.V. (NMB), later ING. Zijn kennis kon hij goed in zetten voor de vereniging. Zo ook toen de euro werd ingevoerd. Willem reed het hele land door om bij de provinciale afdelingen de kerkvoogden op de hoogte te stellen van de ontwikkelingen en de gevolgen hiervan. De euro werd op 1 januari 2002 ingevoerd. Dat jaar werd hij tot secretaris benoemd van de Vereniging van Kerkvoogdijen. Hij was de laatste secretaris van de VVK, want in het najaar van 2004 besloten de VVK en LVCB te fuseren tot de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer. "Op het fusieproces kijk ik met een goed gevoel terug. Qua organisatie heb ik hier een positieve bijdrage aan kunnen leveren. Het scheelde dat ik al enige ervaring met fusies had door mijn bestuurswerk ten behoeve van het Protestants Christelijk onderwijs. Ik hield me bij de fusie onder andere bezig met de bewaking van het proces. En ik moet zeggen dat ik soms de blaren op mijn tong praatte. Beide verenigingen hadden bijvoorbeeld een eigen vergadercultuur. Dit zorgde regelmatig voor uitdagingen. Besturen is ook goed luisteren. Niet alleen je eigen stokpaardje berijden. Het is belangrijk om bij een fusie de zaken tot achter de komma te regelen. Daar zitten de emoties. Als je deze zaken niet aanpakt, komen ze later in het proces terug. Je zou kunnen zeggen dat voor de komma de rationale elementen staan, zoals bijvoorbeeld een gebouw, en achter de komma de emotionele elementen. Je moet vooraf proberen om al zoveel mogelijk samen te doen. Dit allemaal om gedoe achteraf te voorkomen." Het woord samen komt tijdens het interview vaak naar voren. Of het nu gaat om een fusieproces of zijn werk als bestuurder, Willem benadrukt telkens weer dat hij het werk samen met anderen doet.

Langzittende hoofdbestuurder

Van de VKB werd Willem 2e secretaris en met ingang van zomer 2010 werd hij 2e secretaris-penningmeester. In maart 2013 werd hij secretaris en 2e penningmeester van de VKB. Deze functies vervulde hij tot september 2017. Tijdens het afgelopen VKB-congres werd gemoreerd dat Willem het langzittende hoofdbestuurder was. "De congressen waren mooie evenementen om te organiseren. Samen met de congrescommissie waren we maanden bezig om alles te regelen. Mooi om te zien

dat de jaarvergadering in die jaren zo is gegroeid, met als hoogtepunt denk ik toch wel de congressen hier in het NBC te Nieuwegein. Bij de congressen komt toch dat element organiseren weer terug. Ik vind dat leuk om te doen. Ik was ook betrokken bij de organisatie van de fusiebijeenkomsten en het symposium Kansen voor Kerken. En wanneer er een jubileumfeest komt voor het honderdjarige bestaan van de VKB in 2020, dan mogen jullie me hiervoor uit bed bellen!"

In de afgelopen dertig jaar heeft hij veel van zijn medebestuurders geleerd. Inmiddels is hij een stuk bedachtzamer dan toen hij als veertiger bij de vereniging betrokken raakte. "Toen ik begon als bestuurder, was ik veel explosiever. Nu heb ik geleerd om problemen dimensionaal te bekijken. Daarin ben ik gegroeid als persoon." Zijn vrouw Jannie, die ook bij het gesprek aanwezig is, begint onmiddellijk instemmend te knikken.

Veranderingen

De komende tijd zal er veel veranderen voor de VKB. Kerk 2025 zal diverse gevolgen hebben voor de vereniging. "De maatschappij verandert en we zullen moeten meebewegen. Voor de vereniging is het contact houden met het grondvlak noodzakelijk. Daar doen we het voor. Nu de gemeenteadvisoren kerkbeheer niet meer beschikbaar zijn en de RCBB meer de rol van toezichthouder heeft, moeten we ervoor blijven zorgen dat de plaatselijke gemeente terecht kan bij de VKB. Persoonlijk zou ik graag zien dat de kerken in de dorpen en de steden blijven. Als de kerkelijke gemeente het niet meer op kan brengen om het gebouw te behouden, geef het dan terug aan de gemeenschap. In Friesland gebeurt dit hier en daar al. Het fenomeen 'kerk' blijft dan toch aanwezig. Wie weet komen er misschien weer vieringen." Zelf blijf ik nog bestuurder bij de provinciale afdeling Utrecht en zal dus voorlopig nog bij betrokken blijven bij de vereniging. Wegens omstandigheden kan ik helaas niet meer overal bij zijn. Je gaat dan dingen missen en de ontwikkelingen gaan zo snel, dat je dan eigenlijk als bestuurder niet meer optimaal kunt functioneren. Dan is het tijd om te stoppen, zowel voor mij persoonlijk als voor de VKB."

VELLEMA TORENUURWERKEN

Vellema Torenuurwerken is al meer dan zestig jaar gespecialiseerd in reparatie, restauratie en periodiek onderhoud van (monumentale) torenuurwerken en klokken. Vellema combineert kennis en respect voor historische- en monumentale waarde met de vele mogelijkheden van toepassing van eigentijdse (automatiserings)technieken.

Kijk op onze website voor meer informatie of bel ons voor een vrijblijvende afspraak: **0518 43 22 99**.

VELLEMA
TORENUURWERKEN

VELLEMA. PASSIE VOOR MENS EN TECHNIEK.

UNETO-VNI

VELLEMA TORENUURWERKEN - GRIENEDYK 48 - HALLUM - WWW.VELLEMA.NL

Uit het hoofdbestuur van 30 september

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** Piet van den Boogaart

Op 30 september 2017 vergaderde het hoofdbestuur van de VKB te Putten. Voorzitter mr. Peter de Lange opende met het lezen van een gedeelte uit Numeri 11 en met gebed.

Personele wijzigingen

Daarna kwamen als eerste de wijzigingen in het bestuur aan de orde. De heer Willem Roseboom neemt afscheid. Hij was secretaris en 2e penningmeester. Hij maakte meer dan 25 jaar deel uit van het hoofdbestuur, eerst alleen vanuit de provincie Utrecht, later als lid van het dagelijks bestuur. Er is een opvolger voor de heer Roseboom gevonden als secretaris, te weten mr. Piet van den Boogaart uit Oud-Beijerland. Roseboom neemt afscheid van het DB op 24 oktober, van de medewerkers van het bureau op 1 november, en van het hoofdbestuur en de afdelingen op zaterdag 4 november. Ook zal er een interview plaatsvinden voor het VKB-blad 'Kerkbeheer'. De afdeling Utrecht is nu in het hoofdbestuur vertegenwoordigd door mevrouw Karin Sommer-de Vries uit Amerongen.

Het hoofdbestuur neemt kennis van het feit dat mw. Reina van den Bosch-Kersten per 1 september is gestopt met haar werk voor het bureau in Dordrecht.

Congres en algemene ledenvergadering

Omdat de huidige voorzitter en vice-voorzitter hebben aangegeven in de loop van 2018 echt te willen terugtreden, zal er in plaats van in het voorjaar een congres in het najaar een symposium worden georganiseerd. Omdat de algemene ledenvergadering statutair in het eerste half jaar moet worden gehouden, zal deze dus apart worden georganiseerd. Dit zal zijn op D.V. zaterdag 14 april 2018 (zaterdagmorgen met lunch). In 2020 hoopt de VKB 100 jaar te bestaan. Begin 2018 zal er een werkgroep worden geïnstalleerd ter voorbereiding van dat jubileum. Het hoofdbestuur stemt ermee in om voor 2019 nader te onderzoeken of het VKB congres gecombineerd kan worden met de Kerkenbeurs.

Commissies en werkgroepen

Naar aanleiding van het verslag van de commissie 'Mensen' neemt het hoofdbestuur kennis van het terugtreden van de heer J. van den Bosch als lid van die commissie. Er zal hem een dankbrief worden gestuurd. Het hoofdbestuur

bespreekt vervolgens enkele zaken rond de Commissie Orgelezaken en de SBKG Noord-Nederland. De Commissie Begraafplaatsen heeft de intentie om weer een 'rondje Nederland' te doen, dat wil zeggen, die kerken te bezoeken die begraafplaatsen onderhouden. Vanuit de commissie FFZ wordt duidelijk, dat het denken over de plaatselijke geldvering en Kerkbalans niet stil staan. Wat betreft 'Gebouwen' licht voorzitter De Lange de stand van zaken rond de Werkgroep Ontzorgen Kerkgebouwen toe. Er is een inventarisatie van kerkgebouwen. Het zou mooi zijn, als we als regionale VKB-afdelingen probeerden het een beetje in beeld te houden, hoe de ontwikkelingen zijn.

Bestuurlijke vernieuwing en de 'koepel'

Twee belangrijke agendapunten waren 30 september vervolgens: bestuurlijke vernieuwing voor de VKB, en bespreking van de stand van zaken rond de 'koepel protestants kerkbeheer'. DB-lid Gert Koffeman leidde een denkrichting in over een mogelijke vernieuwing van de bestuursstructuur van de VKB. Zwaartepunt van de vereniging moet meer bij afdelingen komen, versterking van de VKB als vereniging in de regio. Met daarnaast een (in aantal) afgeslankt bestuur, een ledenraad als algemene vergadering en een versterkt bureau dat ook regionale afdelingen kan gaan ondersteunen. Het hoofdbestuur gaf groen licht om dit model verder uit te werken.

Ook werd er uitvoerig gesproken in het hoofdbestuur over de voorliggende eindnotitie van de projectgroep 'koepel protestants kerkbeheer'. De uitwerking leverde behoorlijk wat discussie op, nadat het door de heer Van der Wal werd ingeleid. Het hoofdbestuur ziet zich - nu

een concrete uitwerking op tafel ligt - gesteld voor een dilemma. Aan de éne kant lijkt het opzetten van een nieuwe organisatie waarin een deel van de VKB-dienstverlening zou opgaan, goed voor de ontwikkeling van het kerkbeheer in de Protestantse Kerk, aan de andere kant lijkt een verzwakking van de VKB als organisatie die daarvan het gevolg kan zijn, juist niet goed voor de ontwikkeling van het kerkbeheer in de Protestantse Kerk, zeker niet in de fase waarin we verkeren. Het hoofdbestuur nam

geen besluit, maar vroeg het dagelijks bestuur een nadere doordenking van het geschetste dilemma, om daarmee te kunnen komen tot besluitvorming in de vergadering van het hoofdbestuur van 9 december. Ook tijdens de bijeenkomst van het hoofdbestuur en de afgevaardigden van de regionale besturen te houden op 4 november zullen beide onderwerpen (bestuurlijke vernieuwing en koepel/samenwerking) besproken worden.

Kennismaken met: Piet van den Boogaart

Tekst Mariëtte van Ooijen **Beeld** Jos Aarnoudse

Onze vereniging heeft sinds april dit jaar een nieuwe secretaris, namelijk de heer Piet van den Boogaart (69). Naast secretaris is hij ook tweede penningmeester, lid van het dagelijks bestuur en verantwoordelijke voor de portefeuille 'Organisatie', waar ook de redactieraad van Kerkbeheer onder valt. Direct na zijn eerste vergadering als kersverse voorzitter van deze redactieraad maken we kennis met de heer Van den Boogaart.

Mocht u Pieter van den Boogaart willen 'googelen', dan krijgt u vrijwel geen (juiste) resultaten. Als we hem vragen naar zijn werkzame leven en zijn interesses dan verklaart dat veel. Piet is namelijk 47 jaar in dienst geweest bij de overheid en hield zich onder andere bezig met privacy. Werknemers van de overheid behoren voorzichtig te zijn met hun gegevens op het internet. Piet was werkzaam bij het Korps Rijkspolitie, het regionaal politiekorps Zuid-Holland-Zuid en de Nationale politie. Bij het stafbureau van het korps Zuid-Holland-Zuid was hij een aantal jaar projectleider beveiliging, daarbij moet men denken aan de beveiliging van gebouwen, informatiebeveiliging en privacy. In verband met een functiewijziging startte hij met een cursus privacyrecht. Dit vond hij zo interessant dat hij verder is gaan studeren. En met succes, want in 2014 heeft hij zijn Masterstudie Rechtsgeleerdheid afgerond. Inmiddels is hij met pensioen.

Piet is bijna 45 jaar getrouwd en heeft vier zoons en inmiddels al zes kleinkinderen. Hij is woonachtig in Oud-Beijerland. Daar is hij onder andere ouderling van de Hervormde gemeente te Oud-Beijerland. De Hervormde gemeente maakt deel uit van de classis Barendrecht, waar Piet scriba van is. De kerkelijke gemeente van VKB voorzitter, Peter de Lange, is lid van dezelfde classis. Beide heren komen uit dezelfde regio, komen elkaar tegen bij diverse kerkelijke activiteiten en hebben gemeenschappelijke interesses. Toen de vereniging op zoek was naar een nieuwe secretaris heeft Peter de Lange hem, op basis van zijn vaardigheden en ervaringen, hiervoor benaderd. Zijn reactie was positief. Op zaterdag 22 april jl. is hij dan ook, tijdens het VKB congres, benoemd als bestuurslid.

Na zijn benoeming mocht hij direct aan het werk. "Er spelen een hoop belangrijke zaken en er moeten belangrijke beslissingen genomen worden. Ik kon gelijk intensief aan de slag met bijvoorbeeld Kerk 2025. De kerk heeft een belangrijke functie binnen onze samenleving. Echter, we zien dat de betrokkenheid afneemt. We moeten ervoor zorgen dat de kerk in stand gehouden kan worden. Het gaat in de kerkelijke gemeenten om de verkondiging van het Evangelie. Ik weet nog goed dat ik op oudejaarsdag 1971 aanwezig was bij de laatste eredienst in de Koninginnekerk in Rotterdam. Dat deze kerk gesloopt werd, ging me echt aan het hart. Hoe zorgen we voor onze gebouwen, onze mensen, maar ook voor kerkelijke kunst? Hoe kunnen we jongeren enthousiasmeren? Hoe kunnen we gemeenten hierbij van dienst zijn? Op dit moment zit ik nog in de oriënterende fase. Zo lees ik diverse stukken om me de materie eigen te maken. Op deze manier hoop ik goed aan mijn nieuwe functie te kunnen wennen."

Jonathan Kuiper
Hervormde gemeente
te Kampen

WIE:

Jonathan Kuiper (26) is ouderling-kerkrentmeester van de Hervormde gemeente te Kampen. Gevraagd om de functie van ouderling-kerkrentmeester te vervullen, startte hij in juni van dit jaar. Vanuit zijn achtergrond als project-consultant in de logistiek voelt hij zich op zijn gemak met budgetten bepalen, analyses maken en calculaties opstellen.

WAAROM:

Geloven doe je niet alleen. Iedereen heeft de verantwoordelijkheid om zijn of haar steentje bij te dragen in de gemeente. De laatste twee jaar was ik niet heel erg actief voor mijn gemeente, maar nu is het moment daar dat ik ook een bijdrage kan leveren." Doordat Kuiper ouderling-kerkrentmeester is, zit hij ook in de kerkenraad. Hij ervaart dat als een meerwaarde. "In de kerkenraad kan ik mijn ideeën kwijt en meehelpen met het organiseren van activiteiten." Een fris geluid laten horen, dat is voor Jonathan Kuiper belangrijk.

Het zakelijke cijfermatige is binnen de kerk gelukkig niet de doorslaggevende factor, maar ons gezamenlijke geloof in Jezus Christus mag daar leidend zijn!

UITDAGING:

In Kampen gaan de hervormden en gereformeerden fuseren. De nodige veranderingen staan daarmee op stapel, maar dat vindt Kuiper niet bezwaarlijk. "Er moeten kerkgebouwen worden afgestoten, mensen moeten aan elkaar wennen en een gezamenlijke identiteit moet worden gevonden."

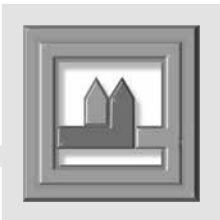
TROTS:

"In de aankomende periode zal de Actie Kerkbalans voor het eerst door de hervormden en gereformeerden gezamenlijk worden georganiseerd. Dat vereist organisatorisch één aanpak. Twee kerken die gezamenlijk één folder voor de Actie Kerkbalans hebben gemaakt. En ook nog eens voor diverse doelgroepen. Daarnaast ben ik trots op de besluitvorming zoals die nu plaatsvindt. Het verschil dat ik opmerk tussen het bestuur in mijn werk en het bestuur in de kerk is groot. Het zakelijke cijfermatige is binnen de kerk gelukkig niet de doorslaggevende factor, maar ons gezamenlijke geloof in Jezus Christus mag daar leidend zijn!"

TIP:

Jonathan Kuiper geeft met zijn 26 jaren het goede voorbeeld: gewoon doen als je gevraagd wordt. "Als jongste van de kerkenraad je zegje kunnen doen en nieuwe inzichten spuien, dat is gaaf." En hoe benader je oudere ambtsdragers? "Met een luis-terend oor en af en toe een opmerking met een knipoog."

Onderscheidingen van de VKB

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Anne Kornelis Top, Grootegast-Sebaldeburen, 40 jaar organist

Hendrik van Dijk, Hilversum, 60 jaar organist

Marinus Kamphorst, Oldebroek, 40 jaar organist

Willem van Tilburg, Uithoorn, 45 jaar organist

Eilke Floris Norg, 't Zandt-Godlinze, 40 jaar boekhouder

Mans Kuipers, Zweeloo, 50 jaar organist

A.K. Top, Grootegast-Sebaldeburen

P. Flens, Emmen

H. van Dijk, Hilversum

C. Wassenaar, Katwijk aan de Rijn

GOUD

toegekend aan:

Adriaan van Rossem, Ede, 32 jaar organist

Pieter Flens, Emmen, 30 jaar organist

Cornelis Wassenaar, Katwijk aan de Rijn, 45 jaar organist/kerkmuzikant

Wilhelmina Maria Hendrika van Hal, Leiden, meer dan 30 jaar diverse functies

Gerben Bart Jan van het Hag, Mariënberg, 40 jaar organist

Diana van Es-van de Zee, Rotterdam, 50 jaar koster

Arie Baan, Wijngaarden, 38 jaar koster

Johan Eduard de Graaf, Zweeloo, 40 jaar organist

M. Kamphorst, Oldebroek

W.M.H. van Hal, Leiden

M. Kuipers, Zweeloo

J.E. de Graaf, Zweeloo

ZILVER

toegekend aan:

Bert 't Hart, Amstelveen-Buitenveldert, 25 jaar organist

Albert Rijndorp, Best-Oirschot en de Beerzen, 25 jaar diverse functies

A. van Rossem en G. Modderkolk-Thijssen (PKN onderscheiding), Ede

A. Zorn-Hoek, Den Haag

Anneke Zorn-Hoek, Den Haag,
bijna 18 jaar koster en admi-
nistratief medewerkster

Aria Klompjan-van
Houwelingen, Heino, 23 jaar
medewerkster kerkelijk bureau

Marten Willem Fokker,
Kockengen, 25 jaar koster

Jacoba Jantje Koetsier-Bekker,
PG Thomas, ruim 23 jaar koster

BRONS

toegekend aan:

Annijge Groen-Haar,
Appelscha, 13 jaar koster beheerder

Hendrik Kruizinga, Ter Apel,
bijna 19 jaar administrateur

EREPENNING VKB

toegekend aan:

Dirk Geertsma, Franeker,
30 jaar hulpkoster

Piet Sjonger, Reduzum-
Idaerd, 50 jaar koster

Jannie Sjonger-Eitens,
Reduzum-Idaerd, 50 jaar koster

M.W. Fokker, Kockengen

D. Geertsma, Franeker

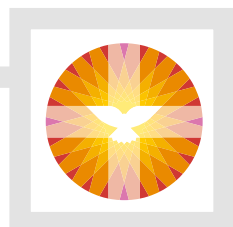
A. Groen-Haar, Appelscha

*P. Sjonger en J. Sjonger-
Eitens, Reduzum-Idaerd*

H. Kruizinga, Ter Apel

PKN Onderscheidingen

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Gaele Postma, Gerkesklooster-
Stroobos, 46 jaar diverse functies

GOUD

toegekend aan:

Frans Frederik Meiboom,
Amersfoort, vele jaren
diverse functies

Alida Willemina van der
Leek, Amersfoort, vele
jaren diverse functies

Gerritje Modderkolk-Thijsen,
Ede, meer dan 40 jaar coördi-
nator ouderenbezoekwerk

G. Postma, Gerkesklooster-Stroobos

A.H. Drenth, Ter Apel

J. Prij, Schagen

J.C. Stouten-Bevelander, Bruinisse

Eduard Kiel, Veldwijk-
Ermelo, 40 jaar organist

Wilhelmeintje Maria
Vis-Lugtigheid, Nootdorp, 39
jaar redactielid Weeknieuws

Jan Prij, Schagen, 37 jaar
diverse functies

Andries Hendrik Drenth, Ter
Apel, 40 jaar preeklezer

ZILVER
toegekend aan:

Johanna Christina
Stouten-Bevelander,
Bruinisse, 25 jaar presidente
Hervormde vrouwenvereniging

Egbert Henderikus Egberts,
Nijkerk, 25 jaar predikant

BRONS
toegekend aan:

Hendrik Dijkstra, Kollum, 12
jaar voorzitter diaconie

EREPENNING PKN
toegekend aan:

Pieter Christiaan Tromp,
Giessendam/Neder-Hardinxveld,
54 jaar diverse functies

H. Dijkstra, Kollum

*P.C. Tromp,
Giessendam/Neder-Hardinxveld*

Op de hoogte blijven?

Kijk op dan op onze website
www.kerkrentmeester.nl.

Hier vindt u de meest actuele informatie op
het gebied van kerkrentmeesterlijk beheer.

 DEN HOED
aannemers

De ambachtelijke bouwer

Den Hoed Aannemers B.V.
Bergambacht 0182 - 351 225

Gespecialiseerd in **restauratie** en
onderhoud van uw **kerkgebouw**

Kijk voor referenties en meer info op www.denhoed.nl

■ RESTAURATIE ■ ONDERHOUD ■ NIEUWBOUW

Kerkvoogden onder staatstoezicht

Tekst & Beeld Cees Plomp

Kerkvoogden in Gelderland hadden het in de eerste helft van de 19e eeuw niet gemakkelijk. Het beheer van goederen en fondsen was in die jaren van overheidswege streng geregeld.

Dit blijkt uit een boekwerkje, dat ik onlangs bij een antiquariaat aantrof en voor een luttel bedrag kocht. Het heet: REGLEMENT op de administratie der Kerkelijke fondsen, en de kosten van de Eeredienst bij de Hervormde Gemeenten in de Provincie GELDERLAND.

Omslag en titelblad ontbreken helaas, maar aan de hand van enkele dateringen in het reglement kan ik ervan uitgaan, dat het omstreeks 1850 is uitgegeven. De eerste druk van dit reglement dateert van juni 1819.

Het reglement toont in de finesses hoe streng de regelgeving van overheidswege (Departement voor de Zaken der Hervormde Kerk) was en hoe de kerkvoogden moesten handelen en niet handelen. Die veelheid aan regels is in de loop van de jaren teruggebracht tot een paar bladzijden in de huidige PKN-kerkorde.

Om het document in zijn tijd te plaatsen ter inleiding: Bij Koninklijk Besluit van 7 januari 1816 legde koning Willem I ("besluitenkoning") de hervormde kerk het Algemeen Reglement voor het Bestuur der Hervormde kerk in het Koninkrijk der Nederlanden op. Er zullen daarna nog vele reglementen volgen die orde moeten scheppen in de bestuurlijke wanorde binnen de hervormde kerk. Alles werd tot in het detail gereglementeerd. Het was het Departement voor de zaken van de Hervormde Kerk, dat

onder goedkeuring van de koning tientallen reglementen het licht deed zien. Pas halverwege de 19e eeuw werd bij stukjes en beetjes de bestuurlijke macht binnen de hervormde kerk overgedragen aan de kerkelijke organen zelf.

Maar het lokale beheer van de kerkelijke fondsen en goederen bleef afzonderlijk geregeld. Pogingen om ook dit kerkenwerk onder de hoede van de plaatselijke kerkenraden te brengen mislukten. De Staat wilde hier niets van weten en behield het toezicht op (hervormde) fondsen en goederen.

In juli 1819 verscheen dan ook de eerste versie van het Reglement op de administratie der Kerkelijke Fondsen en de Kosten van de Eeredienst bij de Hervormde Gemeenten waarin volgens een geheel eigen orgaanstructuur – dus los van de plaatselijke kerkenraad – de wegen zijn uitgestippeld die kerkvoogden dienen te volgen. En daarmee is ook dit reglement gekarakteriseerd: toezicht van boven. Elke provincie had een door de Staat goedgekeurd Reglement voor de Toezigt, dat in beginsel afgeleid was van het staatsmodel. Maar de provincies hebben hier en daar een eigen invulling mogen invoeren – zij het na goedkeuring van het Departement.

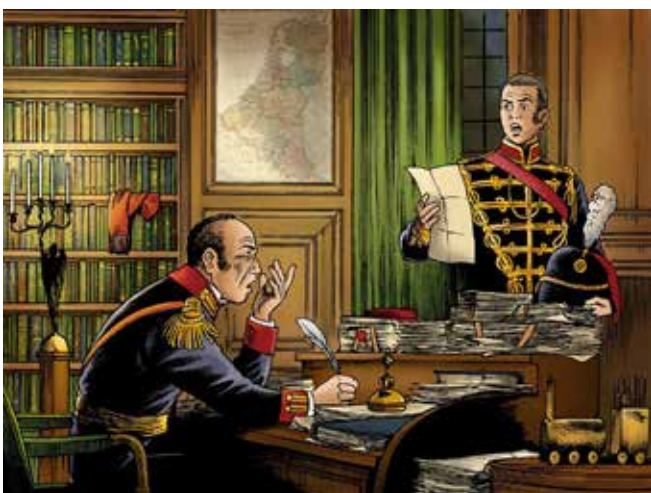
Deze provinciale reglementen hebben een lang bestaan gehad. Er is in de loop der jaren wel het een en ander aan gesleuteld, maar uiteindelijk zijn ze rond 1870 opgeheven en konden kerkvoogdijen kiezen: zich onder toezicht van hogere kerkelijke organen stellen of kiezen voor zogenaamd vrij beheer waarbij de kerkvoogden geheel zelfstandig en onafhankelijk hun werk deden. Tweederde van de kerkvoogdijen koos voor het eerste.

In de 90-er jaren van de vorige eeuw is een einde aan de scheiding tussen kerkenraad en kerkvoogdij gekomen; het kerkvoogdelijk beleid is onderdeel van het kerkenraadsbeleid geworden.

Het is interessant om het Reglement voor Toezigt, dat voor Gelderland gold, te bekijken en aan te geven hoe de wetgever te werk is gegaan.

Provinciaal college

Artikel 2 van het Reglement voor Toezigt (rond 1850) regelt het werk van het enige orgaan in de provincie, dat toezicht op het plaatselijke beheer uitoefent, namelijk het

Provinciaal College. In Gelderland bestaat het College uit 9 hervormde lidmaten: de Gouverneur der Provincie (als President), 2 Gedeputeerden, 2 leden van het Provinciaal Bestuur en 4 notabele hervormden. Eventueel kan een provincie-ambtenaar het secretariaat ondersteunen.

Tot de hoofdtaken van dit College behoren het toezicht over de administraties van kerkelijke fondsen, geïnformeerd worden over mutaties onder kerkvoogden en notabelen en het nemen van beslissingen over geschillen inzake beheerszaken.

Kerkvoogden

"In elke gemeente van meer dan 150 zielen is het opzigt over de kerken, pastorieën en kosterijen, het beheer der kerkelijke eigendommen, fondsen en inkomsten, en het regelen der benodigde onkosten voor de Eeredienst aan een college van kerkvoogden (omvang 3/5/7 leden) toebetrouwd." (art.10). Gemeenten kleiner dan 150 zielen kunnen volstaan met één kerkvoogd. Een voorbeeld: In buurtschap Homoet (bij Valburg, Betuwe) nemen rond 1850 niet meer dan tien lidmaten deel aan verkiezingen. Dus er fungeert één kerkvoogd en dat is in dit geval baron Lijnden van Hemmen.

Alleen "aanzienlijkste en bekwaamste ledematen van de gemeente" kunnen tot kerkvoogd aangesteld worden.

In de periode vóór 1800 kende men hier en daar de functie van "opperkerkmeester" (meestal hervormden van goede huize). De opperkerkmeester werd zonder meer kerkvoogd in de nieuwe situatie en zelfs voorzitter van het college.

Notabelen

Bij het benoemen van kerkvoogden spelen de notabelen een belangrijke rol, want zij kiezen uit "de aanzienlijksten en bekwaamsten ledematen der gemeente" de kerkvoogden. Op hun beurt worden de notabelen gekozen door stembevoegde leden der Hervormde gemeente.

In gemeenten kleiner dan 150 zielen zijn de leden van de kerkenraad tevens notabel.

Notabelen vergaderen alleen gezamenlijk met de kerkvoogden – behalve als het de benoeming van kerkvoogden betreft.

Tot de hoofdtaken van de notabelen werd gerekend: verkiezing van kerkvoogden, vaststellen van de jaarlijkse begroting, goedkeuren van de jaarlijkse rekening, het aangaan van gerechtelijke procedures. In dit verband zou men kunnen zeggen, dat het college van notabelen fungeert als een soort raad van commissarissen.

Als het Provinciaal College oordeelt, dat ergens het invoeren van de stemming niet "voegzaam en nuttig" is, dan zal het Provinciaal College het heft in eigen handen nemen en uit een voordracht door de Kerkenraad de notabelen kiezen.

Stembevoegden

Stembevoegden zijn "mansleden" die op een of andere manier financieel bijdragen zoals hoofdelijke omslag of huur/koop van een zitplaats in de kerk. Leden van kerkelijke organen zijn vanzelf bevoegd om te stemmen en blijven dat ook na aftreding. Uitgesloten van stemrecht zijn: zij die onder curatele staan, die bij rechterlijk decreet in staat van beschuldiging gesteld zijn, "bankbreukigen", die in rechte voor eerloos gehouden worden en kerke-

Koning
Willem I

lijk gecensureerden. Iemand die een jaar lang niet aan zijn financiële verplichtingen heeft voldaan, is niet meer stembevoegd.

Als procedure bij de stemming wordt in het Reglement aangegeven: kerkvoogden stellen de lijst met stembevoegde leden samen, die vervolgens "op een voegzame plaats" ter visie wordt gelegd, gevolgd door het zenden van biljetten die in een gesloten bus worden opgehaald en in een gecombineerde vergadering van kerkvoogden en notabelen worden geopend en de stemmen geteld. Om kosten te besparen kan men een boek aanleggen, waarin de stembevoegden hun keuze kunnen laten optekenen.

Begroting

Wat de jaarlijkse begroting betreft: Als de normale inkomsten (w.o. verkoop en huur van zitplaatsen) ontoereikend zijn om alle uitgaven te dekken, dan kan overgegaan worden tot het heffen van een "hoofdelijke omslag". Ook hier is goedkeuring van het Provinciaal College vereist. Wie enig vermogen bezit, wordt volgens een "billijke classificatie" ingedeeld. Lokale besturen (later belastingdiensten) zijn verplicht op verzoek van de kerkvoogden hen informatie te geven over de vermogens van de kerkleden om de hoogte van de omslagen te kunnen bepalen. In dit verband is het voor de hand liggend, dat het Reglement heel nauwkeurig de procedure rond klachten en de inning beschrijft. Het eindoordeel over klachten ligt weer bij het Provinciaal College.

Als het Reglement voorschrijft wat verstaan moet worden onder goed beheer van de Pastorie- en Kosterij-goederen, dan lijkt het alsof de lezer een handboek voor de beginnende kerkvoogd voor zich heeft liggen. Voorbeelden: Kerkvoogden moeten ervoor waken, dat eigendommen zoals weilanden, landerijen en bossen goed onderhouden worden en dat bij verhuur of verpachting de geldende wetten in acht genomen worden,

De kerkvoogdij geldt als werkgever van alle "kerkelijke bedienden", maar als uitzonderingen heeft de kerkenraad het voor het zeggen, als het "ziekentrousters, cathediseermeesters en voorzangers" betreft. Ook moeten de kerkvoogden – vooral op het platteland - proberen ervoor te zorgen, dat "de posten van voorlezer en voorzanger verenigd blijven met dien van schoolonderwijzer".

Nog enkele algemene bepalingen:

Artikel 63 van het Reglement voor Toezigt zegt, dat een ieder die benoemd wordt, verplicht is "deze benoeming te laten welgevalen, indien geene gewichtige redenen hem daarin hinderen".

Als wettige redenen van "verschooning" worden aangemerkt: onmogelijke combinatie met dagelijkse functie, ouder dan 45 jaren voor diakenen en 70 jaren voor alle andere functies, lichamelijke gebreken (mét doktersverklaring) en tenslotte: "het bezwaar van vijf minderjarige onverzorgde kinderen". Ook geldt dit alles voor degene die de benoeming aanvaard heeft en tussentijds wil stoppen. Als er in dit verband twijfel ontstaat over de vraag, of de motieven al of niet acceptabel zijn, dan beslist uiteindelijk het Provinciaal College Benoemden moeten binnen veertien dagen de benoeming aanvaarden of – bij weigering - worden verplicht gesteld als een soort boete een uitkoop te betalen. Er verscheen in april 1822 zelfs een afzonderlijk Reglement, waarin het een en ander met betrekking tot de uitkoop is uitgewerkt. De uitkooprijzen variëren per groepen gemeenten tussen f. 25,- en f. 150,-. Bijvoorbeeld in Barneveld: minimum f. 50,- en maximum f. 100,- per geval. Als iemand de uitkoop betaald heeft, dan blijft hij wel verkiesbaar, maar heeft het recht om zonder opgave van redenen gedurende vijf jaren voor alle benoemingen te bedanken.

Als een lid voor de derde keer in een kerkelijk orgaan wordt benoemd, dan mag hij zonder opgave van redenen voor de benoeming bedanken.

Elk lid krijgt uit hoofde van zijn inzet een "gedistingeerde" zitplaats in de kerk zonder betaling (pro deo) toebedeeld.

Het bovenstaande is een selectie uit het Reglement voor Toezigt om een indruk te geven van staatstoezicht in de eerste helft van de 19e eeuw. Ik heb vrijwel geen commentaar geleverd; dit laat ik over aan de lezer.

C. Plomp

(oud-kerkvoogd in Renkum en Bennekom)

KerkSupport

Niet alles gaat van een leien dakje

Sterker nog, het monumentale leien dakje kan ineens een zware last worden. Wat als uw kerk niet meer in staat is om het gebouw te bekostigen? Welke mogelijkheden zijn er nog?

Daarom bestaat KerkSupport
Wij helpen en ondersteunen uw gemeente om te komen tot een beleid waarbij de (financiële) continuïteit meer geborgd wordt. Samen bouwen we aan uw gemeente.

Perspectief op een vitale gemeente

KKG Adviseurs T (033) 467 10 10 | www.kerksupport.nl

Erepenning in standaard

Verdient er iemand in uw gemeente ook een onderscheiding?

Kijk op dan op onze website www.kerkrentmeester.nl.

VKB VERZEKERINGEN

De VKB biedt in samenwerking met Mercer Marsh Benefits een breed assortiment aan verzekeringen. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schaden melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen.

- bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- brandverzekering
- fraude- en berovingverzekering
- wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- rechtsbijstandverzekering
- werkgeversaansprakelijkheid
- groepsreis/ongevallenverzekering
- ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- persoonlijke ongevallenverzekering
- vervangingsverzekering predikanten
- verzuimverzekering
- WGA-gatverzekering

Uw contactpersoon:

Dimfie van Sundert

010 40 60 520

info.vkb@mmc.com

Uw contactpersoon:

Sai Fong Lam

010 40 60 962

info.vkb@mmc.com